

GEPARK DET SYDFYNSKE ØHAV

STRATEGISK FYSISK
UDVIKLINGSPLAN

GEPARK
DET SYDFYNSKE ØHAV

KOLOFON

Frederiksgade 12, 1
5700 Svendborg

Strategisk fysisk udviklingsplan for
Geopark Det Sydfynske Øhav

Marts 2025

Forsidefoto: Svelmø, Geopark Det Sydfynske Øhav

Alle kort er baseret på Klimadatastyrelsens offentligt
tilgængelige kortdata.

PROJEKTPARTNERE:

RÅDGIVERE:

LINE WAGENER CONSULT

NORRØN
TERRITORY FOR DREAMING

NIRÅS

PROJEKTET ER STØTTET AF:

INDHOLD

Forord	4
Introduktion	6
Sammenfatning	8

Sektion 1: Vision, mål og strategi

Vision og målsætninger	12
Målgrupper	14
Strategisk-fysisk hovedgreb	16
8 Strategiske indsatser	18

Sektion 2: Planlægning

Projektområdet med anvendelseszoner	22
En sammenhængende rekreativ infrastruktur	26
Et tydeligt formidlingshierarki	28
6 Potentialeplaner	30

Sektion 3: Fra plan til realisering

Forankring og organisering	72
Drejebog for udvikling i lokalområder	73
Rækkefølgeplan og åbningsgreb	74
Værktøjer	78

FORORD

Den strategisk-fysiske udviklingsplan for Geopark Det Sydfynske Øhav peger på potentialer for hvordan landskabet, geologien og kulturen i området kan formidles, tilgængeliggøres og udvikles bæredygtigt – med respekt for den stedbundne identitet og til glæde for både borgere og gæster.

Geopark Det Sydfynske Øhav udgør et helt særligt landskab, skabt af istiden og præget af 10.000 års unik natur- og kulturhistorie. Med udnævnelsen i 2024 som UNESCO Global Geopark har området fået international anerkendelse baseret på enestående geologi og landskaber men også immaterielle værdier i form af en særligt levende kultur og stærkt lokalt engagement.

Denne strategisk-fysiske udviklingsplan (SFU) kommer i forlængelse af Udviklingsplan for Fyn og Øerne og bidrager dermed til en sammenhængende strategi for turismens rolle og potentiale i forhold til lokal vækst, som både tager hensyn til vores fælles naturgrundlag og sammenhængskraften i vores mange aktive lokalsamfund.

SFU'en skal først og fremmest læses som en potentialeplan, idet den foreslår konkrete steder og sammenhænge, hvor adgang, formidling og oplevelser kan udvikles med respekt for natur, kultur og lokale ressourcer.

Planen består af:

- Et overordnet fysisk hovedgreb, der binder geoparken sammen via ankomstpunkter, oplevelsesområder og stierforbindelser.
- 10 geologiske oplevelsesområder, hvor formidling og landskabsmæssige potentialer styrkes.
- 6 potentialeplaner, som viser eksempler på konkrete greb og udviklingsscenarier.
- Et samlet wayfinding-koncept, som øger synlighed, orientering og oplevelseskvaliteter på tværs af hele geoparken.

Planen er langsigtet, og bortset fra en række åbningsgreb er det hensigten, at der arbejdes videre med at realisere potentialerne gradvist hen over en 10-15 års horisont. Åbningsgrebene, som inddeles i lokale og tværgående, igangsættes allerede i 2025-26 som en kickstart af udviklingsprocessen og afprøver metoder og samarbejdsformer.

HANS STAVNSAGER, borgmester i Faaborg-Midtfyn Kommune og formand for Geoparkens bestyrelse
BO HANSEN, borgmester i Svendborg Kommune
PETER HANSTED, borgmester i Ærø Kommune
TONNI HANSEN, borgmester i Langeland Kommune

LOKALE ÅBNINGSGREB

Svendborg Kommune

- Trailcenter Svendborg – Christiansminde (outdoor gateway)
- Etablering af geopark besøgscenter – Svendborg Geohavnepark
- Wayfinding ved:
 - Damestenen og Lundeborg (geospot og ankomstpunkt)
 - Svendborg Geohavnepark (pumpehusets store tagflade)

Faaborg-Midtfyn Kommune

- Opgradering af Geopark besøgscenter ifm. Øhavsmuseet 2.0
- Wayfinding ved:
 - Avernakø Havn (ankomstpunkt)
 - Korinth Station (ankomstpunkt)

Langeland Kommune

- Wayfinding ved:
 - Bagenkop Havn (ankomstpunkt)
- Opgradering af Geopark besøgscenter ifm. Den Grønne Formidlingshave, Rudkøbing

Ærø Kommune

- Wayfinding ved:
 - Søby Havn (ankomstpunkt)
- Opgradering af Geopark besøgscenter – Søbygård

TVÆRGÅENDE ÅBNINGSGREB

- Infopunkter på Det Rekreative Cykelnetværk
- Afprøvning af wayfinding-elementer på tværs af ankomstpunkter
- Opstart af lodsejerlaug og dialog om en sydfynsk højderysforbindelse
- Etablering af en projektgruppe for styrket mobilitet:
 - Øhop på tværs af småøerne
 - Geopark elcykler

UNESCO Global Geopark Det Sydfynske Øhav er summen af de projekter, fællesskaber og initiativer, som findes og realiseres på tværs af aktører og hele området. Den strategisk-fysiske udviklingsplan er en fælles ramme og afsæt for at sikre, styrke og formidle Geoparkens værdier – og skabe ny sammenhæng og lokal bæredygtig udvikling.

PLANENS ÅBNINGSGREB

LOKALE ÅBNINGSGREB

TVÆRGÅENDE ÅBNINGSGREB

1. Infopunkter på Det Rekreative Cykelnetværk
2. Afprøvning af wayfinding-elementer
3. Opstart af lodsejerlaug, herunder dialog om højderysforbindelse
4. Opstart af styregruppe for styrket mobilitet:
 - Øhop på tværs af småøerne
 - Geopark elcykler

INTRODUKTION

STRATEGISK-FYSISK UDVIKLINGSPLAN

Geopark Det Sydfynske Øhav rummer med den nylige UNESCO udpegning et stort potentiale for at udvikle en bæredygtig geoturisme med nye initiativer, der kommer både turister og lokale til gode, og som viser en samlet retning for at udvikle fortællinger om de unikke landskaber på tværs af de fire kommuner: Faaborg-Midtfyn, Langeland, Svendborg og Ærø.

Den strategisk-fysiske udviklingsplan for geoparken er én af fem planer, der skal bidrage til at udvikle turismen på Fyn og Øerne som en samlet og attraktiv destination med muligheder for både kulturliv og outdoor-turisme. Lokale aktører, stedsspecifikke attraktioner og stærke lokalsamfund er de bærende elementer i udviklingen.

I den strategisk-fysiske udviklingsplan udfoldes visionerne gennem seks potentialeplaner, der beskriver hvordan områdets geologiske fortællinger kan fremhæves og være katalysator for udvikling lokalt. Potentialeplanerne skal ses som inspiration og afsæt for lokale udviklingsforløb.

En strategi består af en række valg, hvor noget prioriteres frem for andet for at opnå den samlede bedst mulige situation. Gennem den indledende analyse er der afgrænset 10 geologiske oplevelsesområder på tværs af de fire kommuner, som hver især har en særlig fortælling knyttet til geoparkens landskab, natur og kultur.

Den strategisk-fysiske udviklingsplan viser, hvordan geoparken kan arbejde for at styrke den samlede fortælling og de lokale fortællinger med henblik på at styrke turismen, de lokale erhverv, foreningslivet og lokalsamfundene.

Et nyt koncept for wayfinding viser, hvordan fælles designelementer kan bidrage til at skabe genkendelighed og styrke navigationen i hele geoparken.

Parallelt med udarbejdelsen af denne strategisk-fysiske udviklingsplan, er der udarbejdet en strategisk-fysisk udviklingsplan for Svanninge Bakker og Faaborg by. Hovedgreb og indsatser er koordineret mellem projekterne. De øvrige strategisk-fysiske udviklingsplaner på Fyn og Øerne er: "Sammenhængende strategisk perspektiv mellem købstæderne og oplevelser omkring Lillebælt", "Et levende og attraktivt havnemiljø i Nyborg" og "På oplevelse i Odense".

Den samlede plan for geoparken består af Delrapport 1: Strategisk potentieanalyse, Delrapport 2: Vision, mål og strategisk afsæt, Delrapport 3: Strategisk-fysisk udviklingsplan og Wayfindingkatalog.

LÆSEVEJLEDNING

Den strategisk-fysiske udviklingsplan er delt op i 3 sektioner:

1. Vision, mål og strategi

Kapitlet indeholder en gennemgang af de visioner, der har dannet afsæt for processen og de målsætninger, der er formuleret undervejs. Derudover introduceres 4 målgrupper, der har særlig interesse i geoturisme og som er gennemgående for de udarbejdede potentialeplaner. Endelig introduceres det strategisk-fysiske hovedgreb med 8 strategiske indsatsområder.

2. Planlægning

Kapitlet introducerer projektområdet med anvendelseszoner for planlægning baseret på metoden "Længe Leve Landskabet". For den store skala vises principper for udvikling af en sammenhængende rekreativ infrastruktur og et tydeligt formidlingshierarki. Herefter præsenteres 6 potentialeplaner, der hver især viser, hvordan områdernes stedbundne potentialer kan udfoldes og skabe grundlag for nye oplevelser og øget turisme.

3. Fra plan til realisering

Det sidste kapitel gennemgår på et overordnet niveau, hvordan den strategisk-fysiske udviklingsplan kan realiseres dels på et tværkommunalt niveau med fælles strategiske indsatser, dels i form af lokale udviklingsforløb for hver af de seks potentialeplaner.

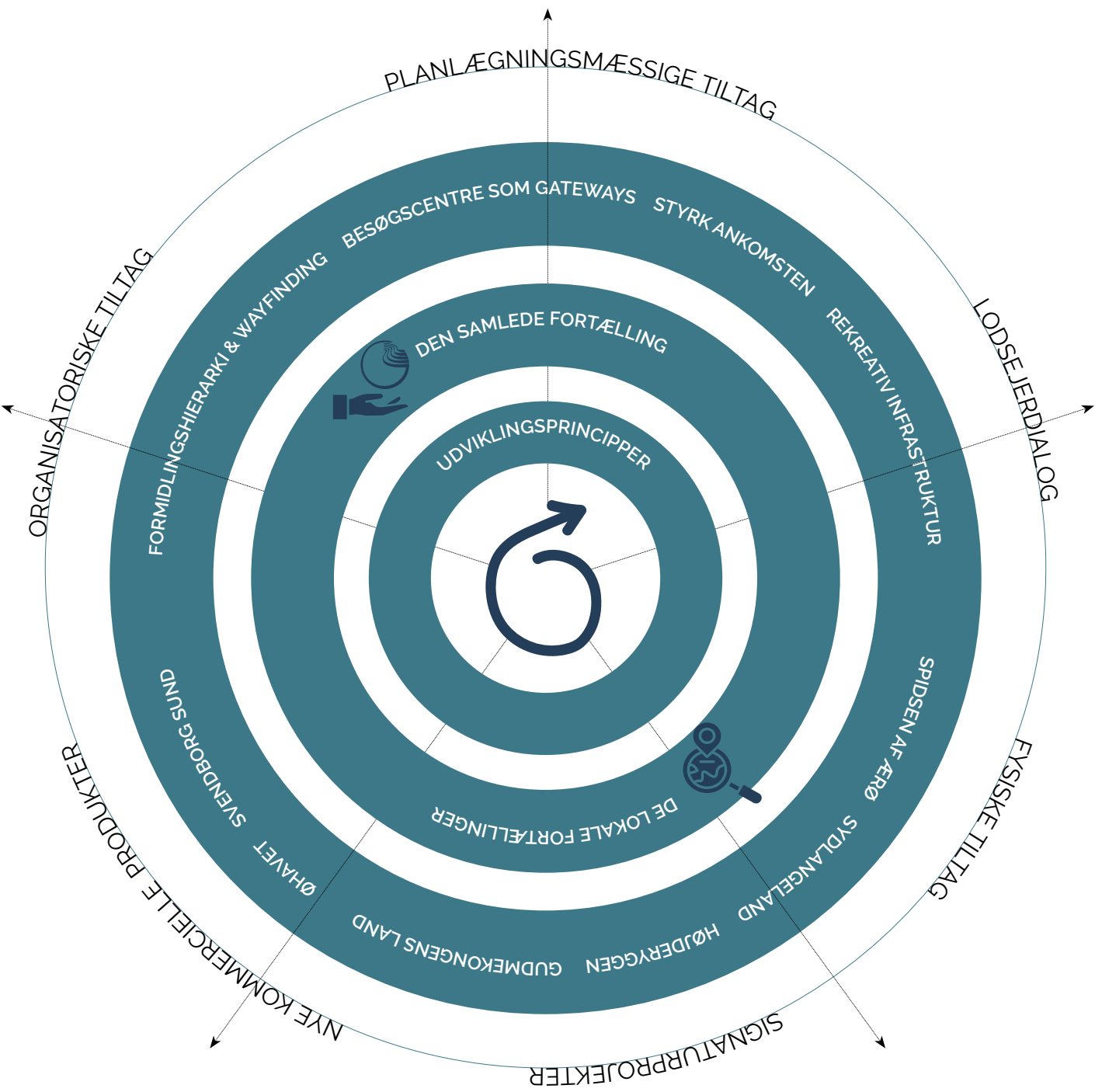

Illustration: Den strategisk-fysiske udviklingsplan har rod i visioner for Geopark Det Sydfynske Øhav og "Udviklingsplan Fyn og Øerne". Det er med afsæt heri, at der er udviklet en samlet strategi for området, der skal udmøntes gennem fælles tiltag og lokale tiltag. Planen vil danne grobund for nye fysiske og organisatoriske tiltag, nye kommercielle produkter, signaturprojekter og en forstærket lodsejerdialog om fælles løsninger på områdets udfordringer og potentialer.

SAMMENFATNING

HVAD INDEHOLDER DEN STRATEGISK-FYSISKE UDVIKLINGSPLAN?

Den strategisk-fysiske udviklingsplan sætter en fælles retning for udvikling af UNE-SCO Geopark Det Sydfynske Øhav og peger på 10 geologiske oplevelsesområder, som hver har en særlig fortælling, der kan danne udgangspunkt for en bæredygtig turismeudvikling, der også styrker den lokale identitet og aktivitetsmuligheder.

Den grundlæggende ambition for den strategisk-fysiske udviklingsplan (SFU) er at sætte en retning for en bæredygtig udvikling, som skaber værdi på flere bundlinjer. Udviklingen skal ske under hensyntagen til natur og samarbejde med lokalsamfundene, og samtidig skabe grobund for en øget turisme i geoparken, særligt uden for højsæsonen.

Med planens indsatser skabes der en ramme for, at lokale aktører bl.a. kan arbejde med pakketering af oplevelser og overnatningstilbud målrettet ikke mindst danske og tyske turister, ligesom planen også kan anvendes som udgangspunkt for en dialog med lodsejere, potentielle investorer, myndigheder og andre interessenter.

DEN SAMLEDE FORTÆLLING

Det ene spor i den strategisk-fysiske udviklingsplan er at styrke den samlede fortælling om geoparken, så området opleves med en sammenhængende fortælling, der vækker nysgerrighed og leder videre til andre oplevelser i geoparken. Til at understøtte dette er der udarbejdet et wayfinding-koncept med forslag til skiltning og ikoniske designelementer, som sætter landskaberne i scene på nye måder.

- **Et stort kompas** peger videre til andre attraktioner i geoparken
- **Et relief** af det unikke landskab over og under vandet formidler istidens dannelse af de mange øer, holme, bakker og klinger.
- **En bølgeformet bænk** mimer geoparkens logo og inviterer til både leg og ophold på turen rundt i geoparken.

De tre designelementer er illustreret og eksemplificeret i de seks potentialeplaner, hvor de vises i forskellige kontekster og skala.

Den sammenhængende infrastruktur på tværs af øer og videre ind i landet kan styrkes både på land og på vand. På den måde øges muligheden for at bevæge sig til fods, på cykel eller til vands og opleve landskabet i et roligt tempo eller med høj puls på de steder, der egner sig til det.

De fire besøgscentre i geoparken bliver vigtige gateways til oplevelser og skal fungere som katalysator for oplevelser i nærområdet, men også formidle den samlede fortælling om hele geoparken..

DE LOKALE FORTÆLLINGER

Det andet spor i den strategisk-fysiske udviklingsplan er at udvikle og formidle de lokale fortællinger gennem 10 geologiske oplevelsesområder. Der er i planen udarbejdet potentialeplaner for seks geologiske oplevelsesområder, som illustrerer og eksemplificerer, hvordan områderne kan styrkes med rekreative forbindelser, formidlingscentre, nye oplevelsesmuligheder, overnatningsformer og stærke knudepunkter. Potentialeplanerne er oplæg til lokale udviklingsforløb, hvor de skal kvalificeres og forankres hos relevante aktører. Der er udarbejdet følgende potentialeplaner:

1. Nye forbindelser og stille naturoplevelser i Det Sydfynske Øhav
2. Ny rekreativ rute langs Den Sydfynske Højderyg
3. Vandets veje ved Svendborg Sund
4. En oplevelse gennem tiderne i Gudmekongens Land
5. Et sammenhængende og oplevelsesrigt Sydlangeland
6. Klintekyster og unikke udsigter på Spidsen af Ærø

Potentialeplanerne indeholder overordnede kort og visualiseringer af udvalgte nedslagspunkter. Kortene viser også anvendelseszoner, som er udtryk for, hvilken grad er beskyttelseshensyn, der gælder for området, samt områdernes potentiale for naturudvikling. Dette skal bidrage til, at sårbare områder friholdes for større faciliteter, mens flere funktioner kan koncentreres på steder, der er mere robuste.

INDDRAGELSE I PROCESSEN

Der har undervejs været dialog med lokale turismeaktører, frivillige foreninger, lodsejere og lodsejerrepræsentanter, de fire kommuner, Naturstyrelsen m.fl. Der har dels været gennemført besigtigelser og besøg i området, og der har været afholdt 2 store workshops, hvor deltagerne har bidraget med forslag og kvalificering af visioner og fysiske tiltag.

Kort med 10 geologiske oplevelsesområder, som hver rummer unikke fortællinger i Geopark Det Sydfynske Øhav.

SEKTION 1

VISION, MÅL OG STRATEGI

VISION OG MÅLSÆTNINGER

Den strategisk-fysiske udviklingsplan skal ses som et bidrag til at realisere de overordnede visioner for Geopark Det Sydfynske Øhav og - i den større kontekst - Udviklingsplanen for Fyn og Øerne.

Gennem interessentinddragelsen er der formuleret fire målsætninger eller pejlemærker for, hvad SFU'en skal lykkes med at opfylde på længere sigt i en 10 -15 års tidshorisont. Disse målsætninger har været baggrund for udviklingen af hovedgreb for planen.

MÅLSÆTNINGER FOR SFU'EN

Pejlemærker for en succesfuld udvikling i 10-15 års horisont:

- Gennem en udvikling af geoturisme er der skabt grundlag for **bæredygtig vækst i et holistisk perspektiv**, og hermed **varige positive forandringer** til gavn for **natur, lokalsamfund og turister i geoparken**.
- De samlede **fortællinger om istidslandskabets unikke geologi, natur og kulturhistorie** er tydeligt formidlet inden for hele geoparkens geografi og godt bundet sammen af områdets **rekreative infrastruktur og wayfindingelementer**.
- Gennem strategiske planlægningstiltag er der udviklet særlige **geologiske oplevelsesområder** som grobund for **udvikling af nye turismeprodukter og udvidelse af overnatningskapaciten**.
- Ved at koncentrere faciliteter ved stærke ankomst- og støttepunkter er der skabt **balance mellem udvikling af turisme og hensynet til naturen og lokalbefolkning**.

VISIONER

UDVIKLINGSPLAN FYN OG ØERNE 2030

"Fyn og Øerne skal have flere gæster, mere turismeomsætning og turismen skal bidrage til en bæredygtig fremtid. Det skal give nye forretningsmuligheder for erhvervslivet, skabe job i en branche i vækst og løfte lokal udvikling – med respekt for klima, natur, mennesker og steder. Derfor skal turismen også spille en større og mere strategisk rolle i den fremtidige udvikling af Fyn og Øerne."

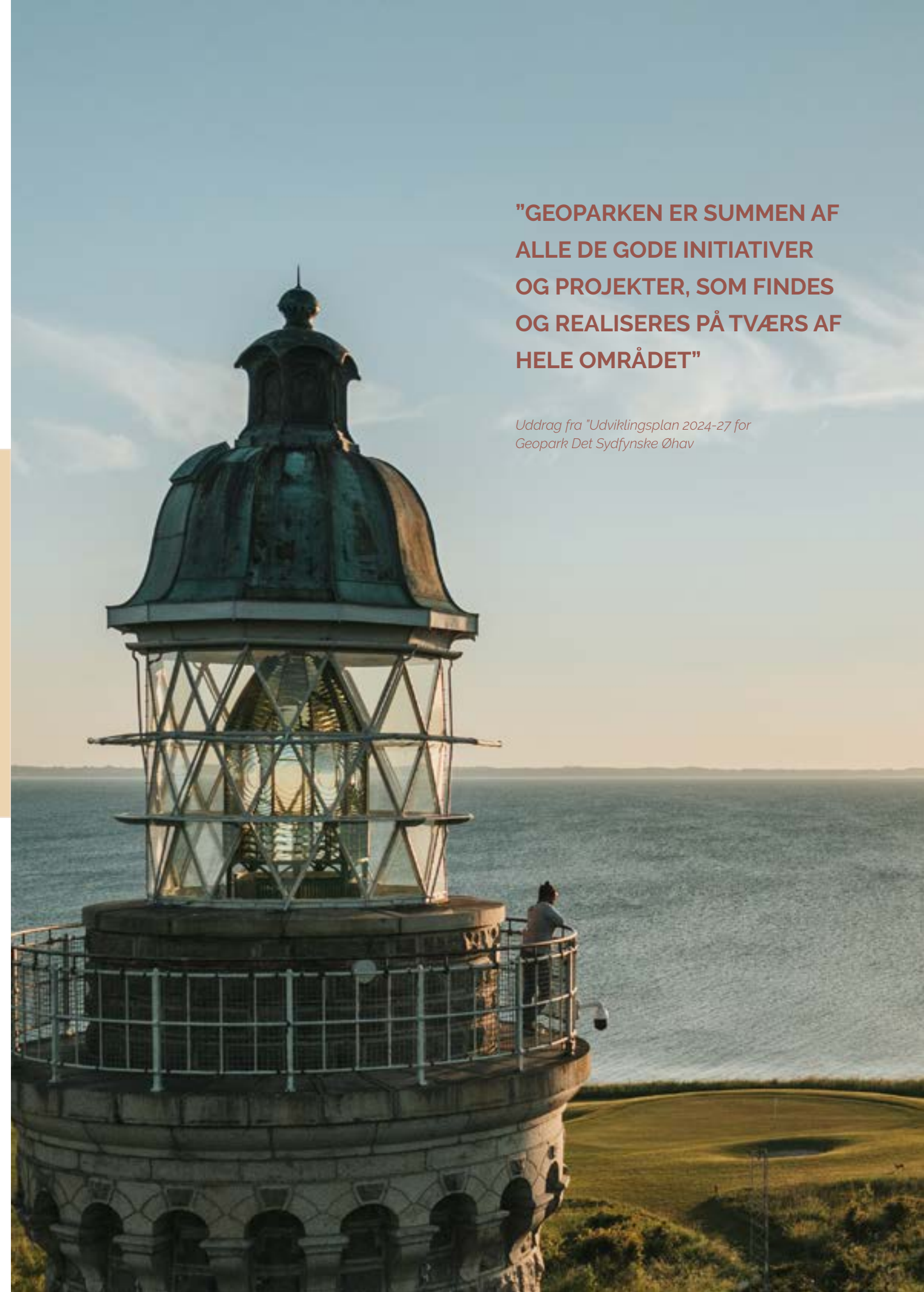
UDVIKLINGSPLAN 2024-27 GEOPARK DET SYDFYNSKE ØHAV

"Geopark Det Sydfynske Øhav vil være en nytænkende UNESCO Global Geopark. Et internationalt forbillede for lokal udvikling med afsæt i mennesker, geologi, natur og kultur"

"Geoparken skal være med til at sikre de bedst tænkelige rammer for lokal forankret bæredygtig udvikling"

"GEOPARKEN ER SUMMEN AF ALLE DE GODE INITIATIVER OG PROJEKTER, SOM FINDES OG REALISERES PÅ TVÆRS AF HELE OMRÅDET"

Uddrag fra "Udviklingsplan 2024-27 for Geopark Det Sydfynske Øhav"

FIRE MÅLGRUPPER

FOR GEOPARK DET SYDFYNSKE ØHAV

1 DE AKTIVITETSORIENTERED E OUTDOORBRUGERE

Er særlig motiveret af:

- Gennemføre sportsrelaterede aktiviteter i naturen
- Deltage i naturbaserede aktiviteter
- Adrenalinsus og spænding
- Opleve nye områder, spektakulære landskaber el. natur
- Frivilligt arbejde og deltagelse generelt
- Fysisk sundhed

Er mindre motiveret af:

- At tilegne sig ny viden
- Luksus

Særlige karakteristika:

- Familier med større børn
- Primært – men ikke udelukkende – under 50 år
- Vennegrupper
- Gentagende besøg i området

Relevante oplevelsesprodukter:

- Vandring, MTB, Cykling
- Ridning, Kajak, Padleboard
- Lystfiskeri, Lystsejls
- Trailcentre
- Guidede ture eller aktiviteter (ift. ovenstående)
- Medskabende aktiviteter med fokus på natur og rammer til ovenstående aktiviteter

Relevante overnatningstyper

- Bed & Breakfast
- Camping
- Feriecenter
- Ferielejlighed
- Feriehus (eget/lejet)
- Vandrehjem
- Shelter og naturlejrplads

Hvor kommer de fra:

- Lokalområdet*)
- Øvrige Danmark
- Udlandet

2 DE NYSGERRIGE, VIDELEGÆRLIGE OG EKSPLOKATIVE ("BLIV-KLOGERE-SEGMENTET")

Er særlig motiveret af:

- Lære nyt, Opleve nye områder, samt spektakulære landskaber og natur
- Få ny viden om et områdes geologi, landskab, natur, kulturhistorie
- Få indsigt og ny viden om biodiversitet, klimatilpasning og naturgenopretning

Er mindre motiveret af:

- Aktiviteter, der kræver høj puls.
- Sport
- Afslapning, Luksus

Særlige karakteristika

- Hovedsageligt kvinder med mellemlang eller lang uddannelse
- Over 50 år, Voksne uden børn
- Meget mobile: Er villige til at bevæge sig langt for at få de relevante oplevelser, og overnatter gerne på forskellige lokationer
- Kun et eller få besøg i området

Relevante oplevelsesprodukter

- Geoparkens besøgscentre
- Geosites, natur- og kulturhistoriske lokationer med god formidling
- Museer, Gastronomi
- Guidede ture om kulturarv, natur, geologi med relevant fagligt indhold
- Guidede naturgenopretningsaktiviteter mv.

Relevante overnatningstyper

- Autocamper
- Bed & Breakfast
- Hotel
- Kro

Hvor kommer de fra:

- Øvrige Danmark
- Udlandet

3 OPLADERNE / SLOW LIVING

Er særlig motiveret af:

- Afslapning og ro
- Få et afbræk fra hverdagens travlhed
- Stemning og hygge
- Lavt tempo
- Socialisering med familie og venner
- Opleve lokal kultur og små samfund, landsbyer

Er mindre motiveret af:

- Sport og adrenalin
- Aktiviteter, der stiller særlige krav til engagement, viden eller færdigheder

Særlige karakteristika

- Familier med børn i alle aldre
- Par i alle aldre uden børn
- Foretrækker en tryk base (ét overnatningssted)
- Foretrækker oplevelser tæt på hvor de bor/er

Relevante oplevelsesprodukter

- Småøerne
- Badestrande
- Campingpladser og feriehus
- Aktiviteter med lavt tempo og lave kompetencekrav, f.eks. krabbefiskeri

Relevante overnatningstyper

- Autocamper
- Bondegårdsferie
- Feriecenter
- Feriehus (eget/lejet)
- Camping (Større campinghytter eller egen campingvogn)
- Lystbådehavn

Hvor kommer de fra:

- Lokalområdet (lokale der f.eks. har eget sommerhus i området)
- Øvrige Danmark
- Udlandet

4 LIVSNYDERNE

Er særlig motiveret af:

- Selvforkælelse
- Kvalitet
- Komfort
- Unikke stedsspecifikke oplevelser
- Stemning

Er mindre motiveret af:

- At få ny viden
- Blive udfordret
- Aktiviteter, der kræver høj puls

Særlige karakteristika

- Familier med større børn
- Par uden børn
- Vennepar og vennegrupper

Relevante oplevelsesprodukter

- Lokale produkter af høj kvalitet, herunder fødevarerprodukter, kunsthåndværk etc.
- Gastronomiske oplevelser
- Vinsmagninger
- Stemningsfyldte gader, specialbutikker og cafeer i købstæder og landsbyer

Relevante overnatningstyper

- Eksklusiv overnatning, f.eks. slotte, herregårde, glamping, trætophytter
- Hoteller, kroer og B&B af høj standard
- Lystbådehavn

Hvor kommer de fra:

- Øvrige Danmark
- Udlandet

*) Borgere i én af de fire kommuner

STRATEGISK-FYSISK HOVEDGREB

Hovedgrebet for Geopark Det Sydfynske Øhav skal med afsæt i visionerne udfoldes gennem strategiske indsatser, der alle tager afsæt i geoparkens arbejde for udvikling af geoturisme.

De strategiske indsatser er kvalificeret af arbejdsgruppen samt en bred repræsentation af interessenter gennem

Workshop 1, og de samlede input er indarbejdet i hver af de præsenterede indsatsområder.

Se delrapport 2 for nærmere beskrivelse af de strategiske indsatser.

UDVIKLING AF GEOPARK DET SYDFYNSKE ØHAV MED AFSÆT I GEOTURISME

Geoturisme ses som en transformerende kraft, der kan styrke og udvikle geoparken som samlet oplevelsesområde og som stærke lokalområder.

GEOPARKENS SAMLEDE FORTÆLLING

Med afsæt i en sammenhængende, rekreativ infrastruktur, skal nye forbindelser og en udvikling af strategisk udvalgte knudepunkter være med til at styrke formidlingen af geoparkens samlede fortællinger.

Strategiske indsatser

1. Skab et tydeligt formidlingshierarki
2. Videreudvikl besøgscentrene som stærke gateways
3. Styrk ankomsten til geoparken
4. Lav en plan for sammenhængende rekreativ infrastruktur

GEOPARKENS LOKALE FORTÆLLINGER

En målrettet udvikling af strategisk udvalgte geologiske oplevelsesområder skal i højere grad sætte fokus på geoparkens lokale forskelligheder, ligesom en udvikling af lokale ruter skal lede geoturisterne rundt til lokale interesseområder (natur, kultur og geologi).

Strategiske indsatser

5. Skab udvikling med og for lokalbefolkningen
6. Fokuser udviklingen inden for geologiske oplevelsesområder
7. Skab lokale ruter der forbinder interesseområder
8. Planlæg for markedsrelevant overnatningskapacitet

GEOPARKENS SAMLEDE FORTÆLLINGER

INDSATS 1: SKAB ET TYDELIGT FORMIDLINGSNETVÆRK

Udvikling af et *formidlingsnetværk* skal sikre en tydelig og enstartet formidling af geoparkens særlige lokationer, og sikre sammenhængen imellem dem og områdets øvrige rekreative infrastruktur.

INDSATS 2: VIDEREUDVIKLE BESØGSCENTRENE SOM STÆRKE GATEWAYS

De fire *besøgscentre* videreudvikles som stærke *gateways**, der formidler geoparkens samlede fortællinger, og inspirerer til flere oplevelser i området.

INDSATS 3: STYRK ANKOMSTEN

Ankomsten til geoparken skal tydeligt markeres, så der sikres en god modtagelse af turisterne - både til lands og til vands - og så turisterne ledes videre ind i geoparken.

INDSATS 4: LAV EN PLAN FOR SAMMENHÆNGENDE, REKREATIV INFRASTRUKTUR

En udvikling af den rekreative infrastruktur skal give bedre adgang til geoparkens geologi, natur og kulturhistorie og bidrage til at beskytte sårbare områder fra skadelig aktivitet.

GEOPARKENS LOKALE FORTÆLLINGER

INDSATS 5: SKAB UDVIKLING MED OG FOR LOKALBEFOLKNINGEN

Lokale aktører og borgere er motoren i lokal udvikling. En lokal inddragende udviklingsproces er derfor helt central i realisering af planens foreslåede tiltag og sikrer, at udvikling af aktiviteter, produkter og fysiske tiltage møder den lokale efterspørgsel og er til gavn for lokalsamfundet.

INDSATS 6: FOKUSÉR UDVIKLINGEN INDEN FOR GEOLOGISKE OPLEVELSESOMRÅDER

Der er udpeget 10 geologiske oplevelsesområder med afsæt i landskabets lokale geologiske og kulturhistoriske fortællinger. Inden for disse skal der se en målrettet, lokal udvikling af potentialer.

INDSATS 7: SKAB LOKALE RUTER, DER FORBINDER INTERESSEPUNKTER

Udvikl nye lokale forbindelser, der sikrer en sammenhængende rekreativ infrastruktur inden for hvert geologisk oplevelsesområde.

INDSATS 8: ARBEJD FOR MARKEDSRELEVANT OVERNATNINGSKAPACITET

Inden for de geologiske oplevelsesområder skal der planlægges for markedsrelevant overnatningskapacitet, som imødekommer målgruppens efterspørgsel inden for et samlet set bredt felt af typologier.

SEKTION 2

PLANLÆGNING

PROJEKTOMRÅDET

ANVENDELSSESZONER FOR PLANLÆGNING

Projektområdet er inddelt i anvendelseszoner, der har til formål at sikre en relevant og fagligt funderet tilgang til planlægning i det åbne land, som er tilpasset landskabsområdernes karakter, sårbarheder og potentialer.

Anvendelseszonerne udgør ikke egentlige planlægningszoner inden for planlovens rammer, men udgør et fagligt grundlag for den videre planlægning.

Zonerne kan lidt forenklet betragtes som en indikation af frihedsgrader, hvor de særlige beskyttelseszoner rummer de størstse beskyttelseshensyn, mens centerzonerne er mere robuste i forhold til at kunne koncentrere faciliteter og funktioner.

For mere information, se Delrapport 1 samt metodehåndbogen "Længe Leve Landskabet".

GEOLOGISK OPLEVELSESZONE (REKREATIV LANDSKABSZONE):

Zonen anvendes i områder, der byder på forskellige geologiske oplevelser og har en overvejende ekstensiv drift og derved fremstår som naturprægede landskabsområder med mulighed for, at besøgende kan opleve områdets natur- og kulturarvs-værdier. Eksempler: Skov, plantage, lysåben natur (overdrev, enge og moser).

Anbefalinger til planlægning: Faciliteter skal indpasses i landskabet og bør placeres i forbindelse med ankomstpunkter og opholdssteder. Der kan være mulighed for at etablere faciliteter, der understøtter eller iscenesætter en oplevelse, såfremt de ikke påvirker landskabets karakter eller økosystemer negativt. Området bør indrettes med en sammenhængende rekreativ infrastruktur, der giver mulighed for, at besøgende kan opleve området til fods, på cykel eller evt. med hest (hvis aktuelt). Fladefærdsel er tilladt i området. Adgang med biler og motorkøretøjer bør begrænses.

SÆRLIG BESKYTTELSESZONE

Zonen anvendes i områder, som kræver særlig beskyttelse fra menneskers påvirkning. Det udgør her de områder, som er udpeget som særligt sårbare naturområder.

Anbefalinger til planlægning: Da området er for skrøbeligt til at kunne tillade adgang for besøgende, kan der etableres formidlingspunkter i udkanten af zonen. Der bør være et stort fokus på gæstestyring med tydelige stier eller gangbroer, som guider besøgende omkring området og skåner natur og kultur for slitage eller u hensigtsmæssige forstyrrelser af dyreliv. Som udgangspunkt er der ikke adgang til området. Ved særlige lejligheder kan der være adgang med naturvejleder.

ZONER MED UDPEGET NATURBESKYTTELSE

Zonen anvendes i områder, der forvaltes med henblik på at udvikle, bevare eller styrke økosystemer. Zonen omfatter EU udpegede NATURA2000 områder, samt kommunale udpegninger for lavbundsarealer og Grønt Danmarkskort, herunder økologiske forbindelser og naturbeskyttelsesområder.

Anbefalinger til planlægning: Faciliteter bør indpasses i forhold til naturinteresser og gerne medvirke til at formidle områdets værdier og guide de besøgende til en hensigtsmæssig adfærd i området.

ZONER MED UDPEGEDE NATURPOTENTIALER

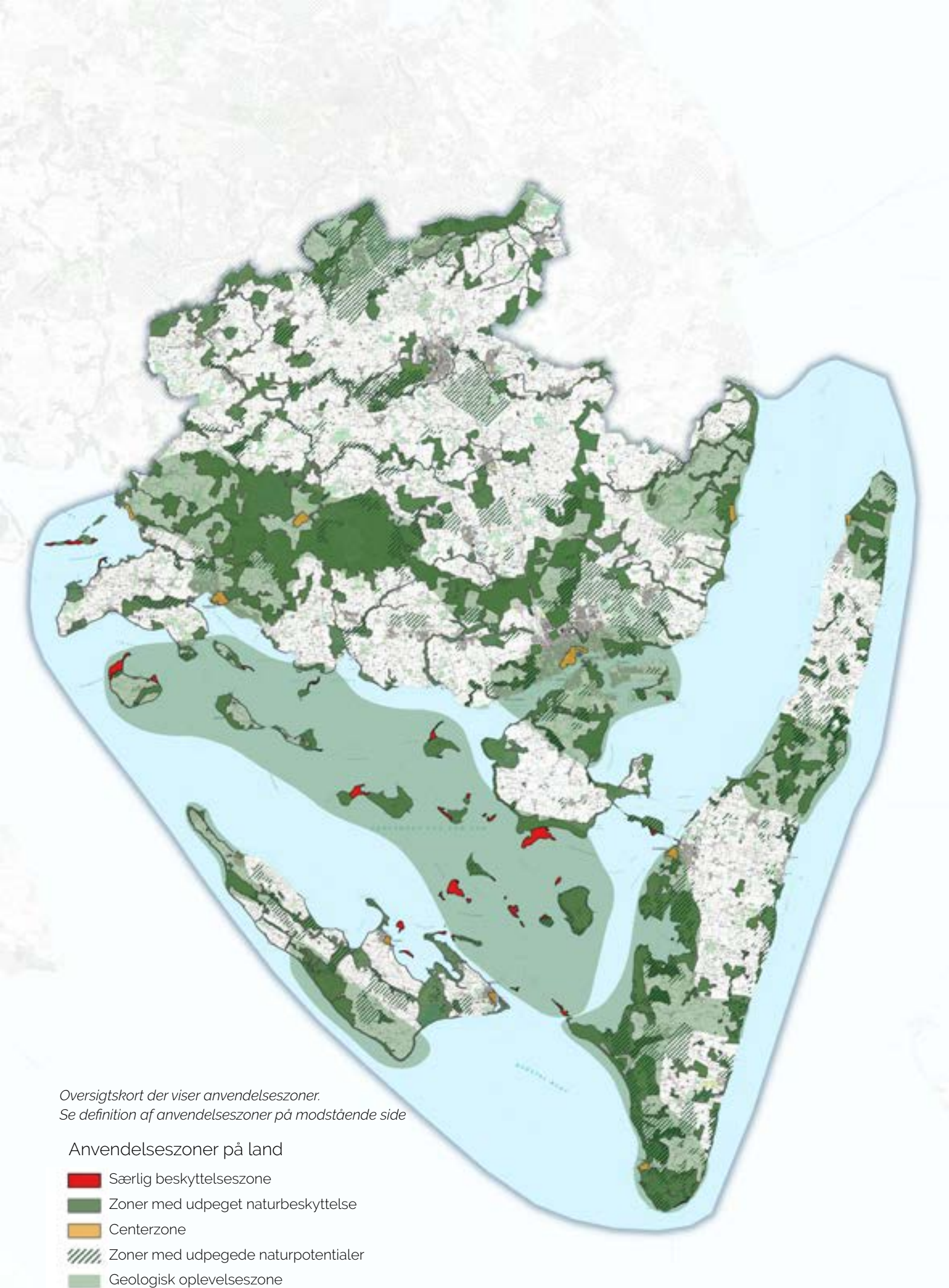
Zonen anvendes i områder, der i kommuneplanen er udpeget til potentielle økologiske forbindelser, potentielle lavbundsarealer, potentielle naturbeskyttelsesområder samt skovrejsning ønsket.

Anbefalinger til planlægning: I SFU'en kan der være fokus på at udvikle de rekreative potentialer i forbindelse med natur- og klimaprojekter som f.eks. ankomstpunkter, stiforløb, fugleskjul og fugletårne samt andre oplevelsesfaciliteter. Den efterfølgende planlægning vil i mange tilfælde kræve en dialog med forskellige myndigheder, lodsejere og interessenter.

CENTERZONE

Zonen anvendes på lokationer, hvor landskabet kan rumme en koncentration af besøgstjenester og servicefaciliteter, herunder også administrative funktioner, og i tilknytning til attraktive naturområder. Zonen kan med fordel have karakter af gateway eller ankomstportal til naturområdet, ligesom der er mulighed for kommercielle attraktioner eller overnatningsformer. Eksempler. Besøgscentre, forlystelsesparker, havne, trailcentre, friluftspavilloner og 'trædesten' mv.

Anbefalinger til planlægning: Der kan etableres mindre eller større faciliteter, der understøtter adgangen til oplevelser i naturen. Faciliteter skal indpasses i områdets karakter og udtryk, men må i denne zone gerne have karakter af landmark eller reason-to-go attraktion. Fra centerzonen skal der være god adgang til oplevelser i naturen med formidling af oplevelsesmuligheder og code of conduct. Det vil sige adgang til f.eks. vandre-, cykel-, ride- og sejlruter eller guidede ture.

Oversigtskort der viser anvendelseszoner.
Se definition af anvendelseszoner på modstående side

- Anvendelseszoner på land
- Særlig beskyttelseszone
 - Zoner med udpeget naturbeskyttelse
 - Centerzone
 - Zoner med udpegede naturpotentialer
 - Geologisk oplevelseszone

Foto: ©Vitus Larsen

SÆRLIG BESKYTTELSEZONE PÅ VAND

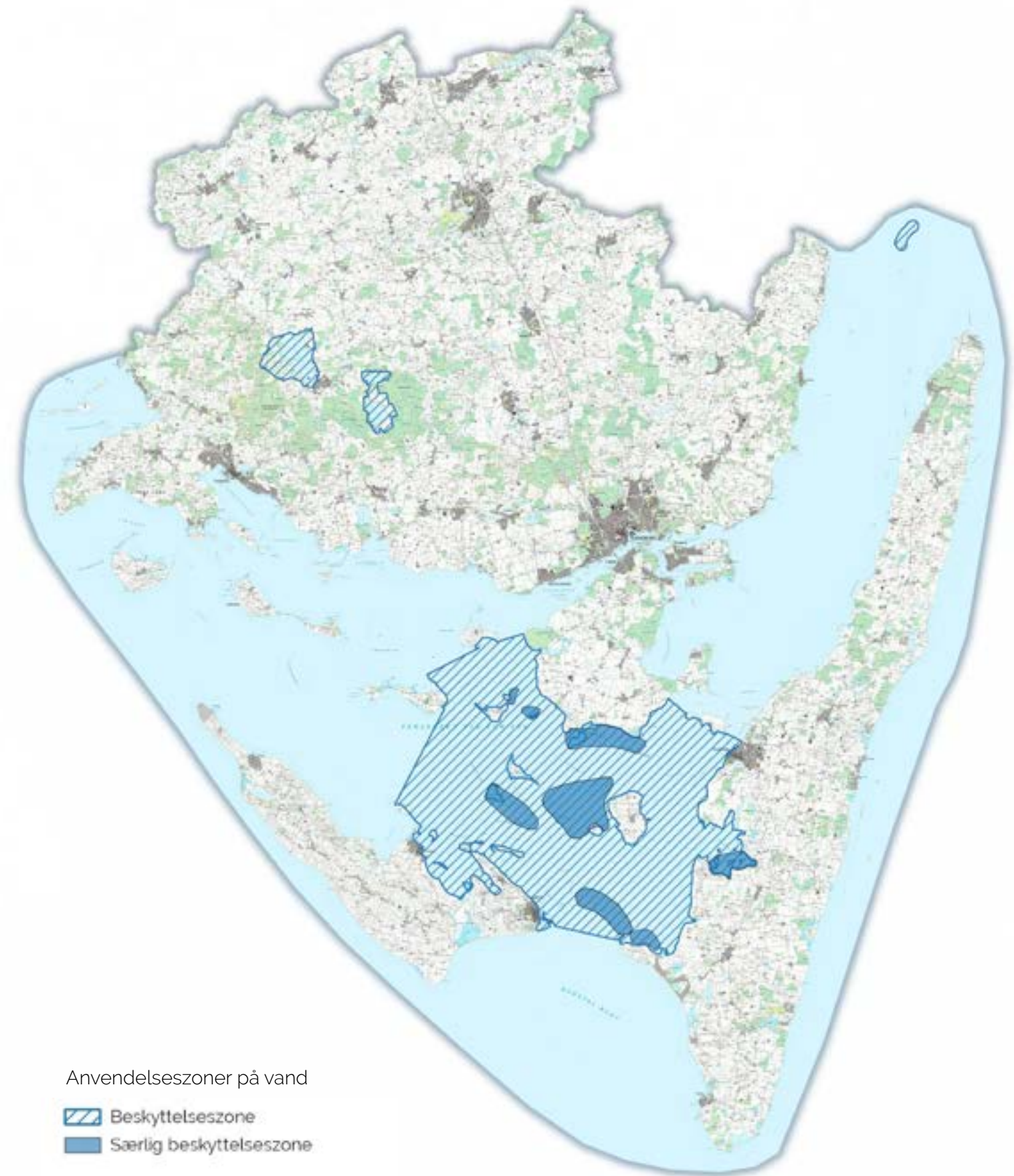
Zonen anvendes i områder, som kræver særlig beskyttelse på grund af yngle- og fældeområder, hvor hensynet til fugle, fisk eller andre organismer kræver særlige restriktioner og færdselsregulering.

Anbefalinger til planlægning: Områderne bør friholdes for færdsel i yngleperioder, og færdsel bør generelt kun ske med ikke-motoriserede fartøjer som f.eks. kano, joller eller kajakker, som mindsker uhensigtsmæssige forstyrrelser af dyrelivet mest muligt.

BESKYTTELSEZONE PÅ VAND

Zonen anvendes i områder, som kræver beskyttelse på grund af habitatområder, naturreservater og Natura 2000 områder.

Anbefalinger til planlægning: Færdsel i områderne skal ske med respekt for de værdier, der søges beskyttet gennem habitat, reservat- eller anden lovgivning.

Anvendelseszoner på vand

- Beskyttelseszone
- Særlig beskyttelseszone

EN SAMMENHÆNGENDE REKREATIV INFRASTRUKTUR

UDVIKLING AF DEN REKREATIVE INFRASTRUKTUR PÅ TVÆRS AF GEOPARKENS SAMLEDE GEOGRAFI

En udvikling af en sammenhængende rekreativ infrastruktur inden for hele geoparken, på tværs af kommunegrænser, skal bidrage til at styrke geoparkens samlede fortællinger, og skabe forbindelse til områdets mange forskellige oplevelser og attraktioner.

NYE REKREATIVE RUTER SKAL STYRKE TILGÆNGELIGHEDEN TIL DE SÆRLIGE GEOLOGISKE OPLEVELSER

En udvikling af nye rekreative ruter skal bidrage til en styrket tilgængelighed til de områder i geoparken, der er afgrænset som særlige geologiske oplevelsesområder, og som således vurderes at rumme særlige muligheder for udvikling af geoturismen.

Planlægningen af nye rekreative ruter tager afsæt i områdets eksisterende rekreative infrastruktur, så der bedst muligt sikres fysiske sammenhænge på tværs af hele geoparken - både til lands og til vands.

Nye ruter skal understøtte turismen

Nye rekreative ruter skal både være med til at understøtte de fysiske sammenhænge på tværs af hele geoparken, men skal ligeledes bidrage til en styrket tilgængelighed lokalt, inden for de afgrænsede geologiske oplevelsesområder.

Planlægningen af nye rekreative ruter skal så vidt muligt være med til at understøtte geoturismen med styrkede fysiske sammenhænge mellem seværdigheder og relaterede servicetilbud. Herved kan de bedst muligt bidrage til en positiv udvikling af turismerelaterede erhverv.

Planlægning skal sikre en balance mellem benyttelse og beskyttelse

Anvendelseszonerne på s. 22-25 bør danne grundlag for en balanceret udvikling af rekreative tiltag, der ikke kompromiterer hensynet til værdifulde natur og landskaber. Anvendelseszonerne kan således være med til at sætte rammerne for karakteren af nye rekreative tiltag, så disse indpasses bedst muligt i den lokale kontekst. Herved kan det undgås, at der planlægges for øgede turismeaktiviteter inden for de mest sårbare områder, ligesom det kan sikres, at nye faciliteter placeres inden for de mere robuste områder, og hvor de kan supplere en eksisterende koncentration af aktiviteter.

Indtænk det rekreative netværk ved udvikling af ny natur

Med anvendelseszonerne peges der ligeledes på områder, som har potentiale for udvikling til ny natur, og som derfor

på sigt kan indgå som attraktive og oplevelsesrige områder i geoparken. Potentialezonerne indeholder de områder, der i kommuneplanerne er udpeget som potentielle naturbeskyttelsesområder, potentielle økologiske forbindelser, potentielle lavbundsområder, eller hvor der er peget på ønsket skovrejsning. Disse områder rummer enestående muligheder for at udvikle ny natur i forening med nye rekreative tiltag.

Idéoplæg til videre udvikling lokalt

De foreslåede rekreative ruter, der er markeret på kortet, har til formål at illustrere, hvordan der kan skabes nye rekreative sammenhænge på tværs af geoparken. Ruterne skal således opfattes som idéoplæg til en videre udvikling i tæt samarbejde med lodsejerne.

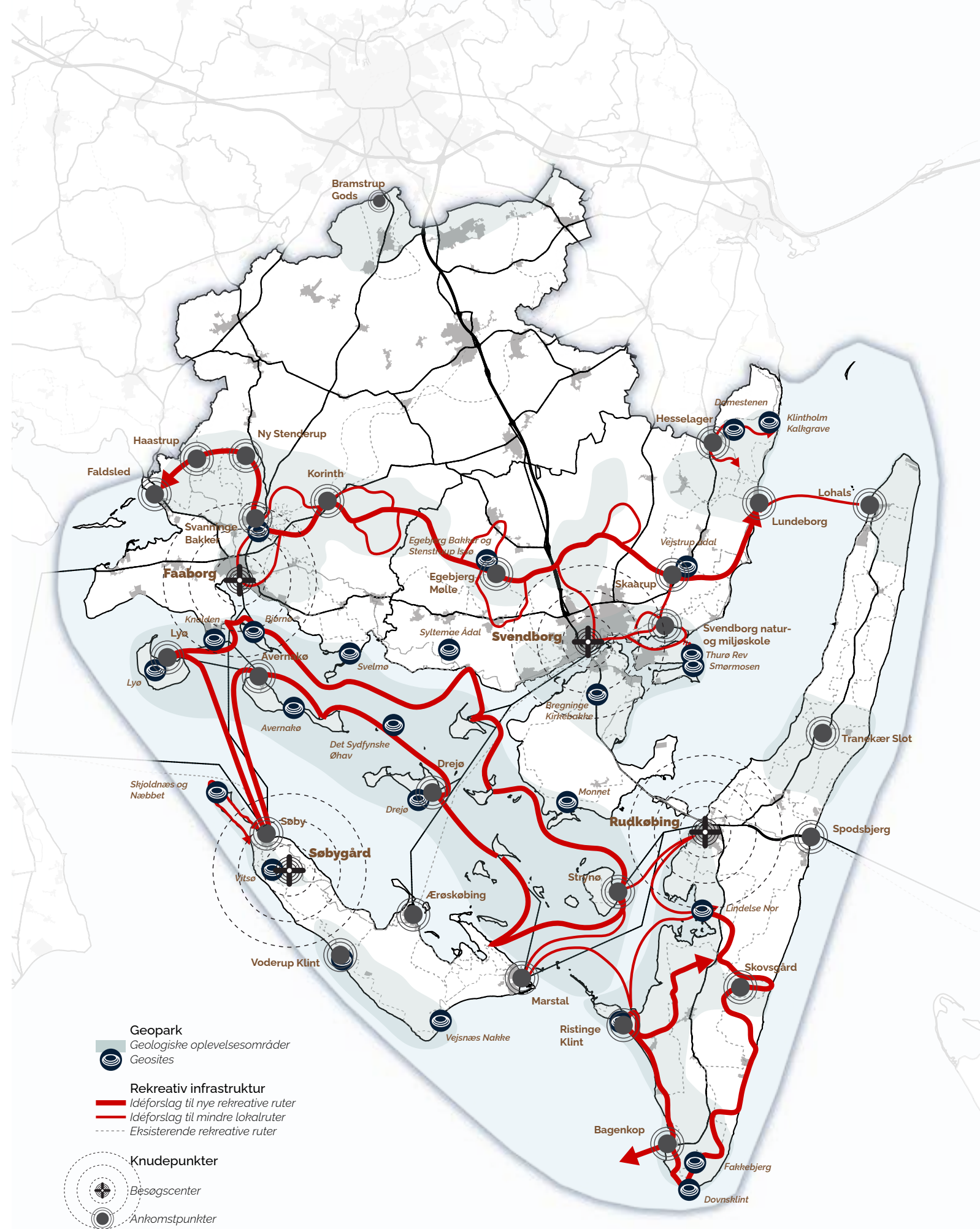
De enkelte ruter er nærmere beskrevet i de seks potentialeplaner på de følgende sider.

KONCENTRÉR FORMIDLINGSTILBUD OG SERVICEFACILITETER VED PRIORITEREDE KNUDEPUNKTER

Sammen med de fire besøgscentre skal en række ankomstpunkter tage godt imod geoturisterne og klæde dem på til de videre oplevelser i geoparken.

Fra besøgscentre og ankomstpunkter skal der være en tydelig kobling videre til de rekreative oplevelser i geoparken, både fysisk og formidlingsmæssigt. På kortet er angivet de knudepunkter, der vurderes at have en særlig rolle i den samlede udvikling af geoparkens rekreative infrastruktur. Det gælder områder, der med sine fysiske rammer har potentiale for udvikling af nye tiltag, der kan understøtte geoturismen, herunder eksempelvis nye overnatningsmuligheder, spisesteder, parkeringsfaciliteter mv.

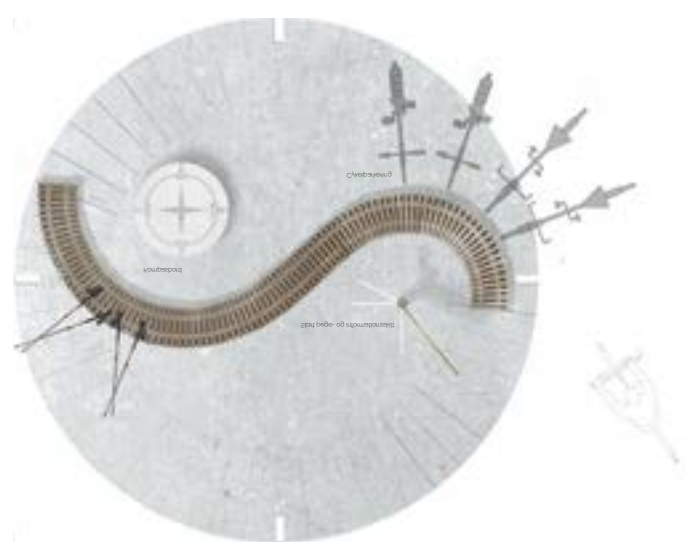
Ved disse knudepunkter bør der ligeledes være fokus på at skabe synlighed og genkendelighed på tværs af geoparken, med en implementering af geoparkens nye wayfinding elementer. På de følgende sider er en nærmere beskrivelse af, hvordan wayfinding elementer kan implementeres i de forskellige knudepunkter på tværs af geoparken.

ET TYDELIGT FORMIDLINGSHIERARKI

EN ENSARTET FORMIDLING AF GEOPARKENS SÆRLIGE LOKATIONER

Et nyt koncept for wayfinding skal være med til at understøtte geoparken som et sammenhængende område, og fungere som visuelle markører i landskabet, der informerer og guider gæsterne hensigtsmæssigt rundt i geoparken. Nedenfor er en beskrivelse af, hvordan wayfindingelementerne kan implementeres i geoparkens forskellige knudepunkter, og dermed bidrage til en tydeligere formidling.

BESØGSCENTRE

Wayfinding i forbindelse med besøgscentrene er den mest markante implementering af wayfindingkonceptet og skaber en tydelig genkendelighed på tværs af de fire besøgscentre. Konceptet skaber centrifugal kraft ved at sende gæsterne ud i geoparken, og det fungerer samtidig som et udendørs blikfang.

Ved besøgscentrene kan kompas, reliefkort og informationsskilte guide gæsterne videre. Wayfindingelementerne fungerer desuden som mødesteder og samlingspunkter med information og læring om geoparken.

Wayfindingelementer:

Pege- og informationsskilt, geoparkbænk, stort kompasrelief.

ANKOMSTPUNTER

Ved mellemstore byer med bredt udvalg af overnatningssteder, stationer, indkøbsmuligheder, spisesteder mv. kan geoparkbænke, kompasborde og informationsskilte placeres i en sammenstilling, der fungerer som udendørs ankomstmarkeringer for geoparken. De skaber både en samende funktion, informerer og peger ud i den nære kontekst.

Der kan opstilles wayfindingelementer med opholdsmulighed ved områder med regional attraktionsværdi f.eks. Svaninge Bakker og de internationale geosites såsom Ristinge Klint. Wayfindingelementer placeres hensynsfuldt i forhold til naturen og fredningshensyn, og de udvælges i dialog med lodsejer.

Ombord på færgerne i geoparken kan formidlingselementer introducere besøgende til geoparkens unikke natur- og kulturhistorie samt guide dem til oplevelser på deres destinationer. Fysisk wayfinding på og omkring færgelejerne sikrer en intuitiv overgang fra transport til oplevelse og skaber sammenhæng mellem land og hav.

Wayfindingelementer:

Geoparkbænk, kompasbord, stort pege- og informationsskilt, lille informationsskilt, rutemarkør.

REKREATIVE STØTTEPUNKTER

Ved de forskellige geo-, kultur- og natursites kan elementer opstilles i varierende omfang der skønnes nødvendigt for at lede og informere de besøgende. Wayfindingen kan skaleres for at imødekomme forskellige lodsejere, eksisterende tiltag og eventuelle fredninger.

Wayfindingelementer kan f.eks. placeres ved mindre kulturinstitutioner, indgange til naturområder, små naturhavne og lignende. Støttepunkterne kan også placeres i nærheden af kommercielle aktører, såsom overnatningssteder eller restaurationer til at skabe opholdsmuligheder og blikfang for besøgende.

Wayfindingelementer:

Rutemarkør (pæl eller sten), lille informationsskilt, pege- og informationsskilt, geoparkbænk og kompasbord.

REKREATIV INFRASTRUKTUR

Langs de forskellige ruter for gående og cyklister skal wayfindingelementerne vise vej fra A til B. Elementerne placeres i et interval, der understøtter en behagelig besøgsoplevelse. Undervejs kan der etableres mindre opholdsmuligheder og formidling, der understøtter særlige oplevelser på ruten. Princippet gælder også for cykelknudepunkter.

Skiltning placeres hensynsfuldt i landskabet og i forhold til fredningshensyn. Markeringer af ruterne skal også ske i samspil med eksisterende skiltning, så vejviserne skaber klarhed.

Wayfindingelementer:

Rutemarkør (pæl), lille informationsskilt, pege- og informationsskilt.

6 POTENTIALEPLANER

FOR UDVIKLING AF GEOLOGISKE OPLEVELSESOMRÅDER

I dette afsnit udfoldes planens strategiske afsæt med en række strategisk-fysiske indsatser inden for seks udvalgte områder. Det strategiske afsæt danner således ramme for seks potentialeplaner, der hver især beskriver, hvordan nye fysiske tiltag kan være med til at udfolde områdernes stedbundne potentialer, og skabe grundlag for nye oplevelser, til glæde for både gæster og lokalbefolkning.

Potentialeplanerne har således til formål at rammesætte områdernes udviklingspotentialer med forslag til en række konkrete tiltag, som er med til at sikre en helhedsorienteret udvikling af områderne. Indholdet af de seks potentialeplaner er kort opsummeret nedenfor, ligesom planernes afgrænsning fremgår af kortet på modsatte side.

1: Nye forbindelser og stille naturoplevelser i Det Sydfynske Øhav

Potentialeplanen sætter fokus på at gentænke de fysiske og oplevelsesmæssige sammenhænge på tværs af de mange småøer, så der bliver grundlag for at tilbyde gæsterne en samlet oplevelse af ø-livet og det druknede istidslandskab.

2: Ny rekreativ rute langs Den Sydfynske Højderyg

Potentialeplanens fokus er at styrke tilgængeligheden til det bakkede istidslandskab, og skabe en sammenhængende rekreativ oplevelse langs den sydfynske højderyg til glæde for både turister og lokalbefolkning. Samtidig rummer området store potentialer for formidling af geoparkens samlede dannelseshistorik, hvor højdedraget blandt andet giver mulighed for at få det fulde visuelle overblik over det sammenhængende øhav mod syd.

3: Vandets veje ved Svendborg Sund

Potentialeplanen har fokus på at styrke koblingen mellem byen, vandet og landskabet, og formidle sammenhængen mellem områdets geologi, den kulturbetingede udnyttelse og de aftryk, den menneskelige udnyttelse har sat på vores klima. Den kommende Geohavnepark i Svendborg vil blive omdrejningspunktet for denne fortælling, mens nye rekreative forbindelser og kommercielle tiltag skal styrke koblingen til det omkringliggende landskab.

4: En oplevelse gennem tiderne i Gudmekongens Land

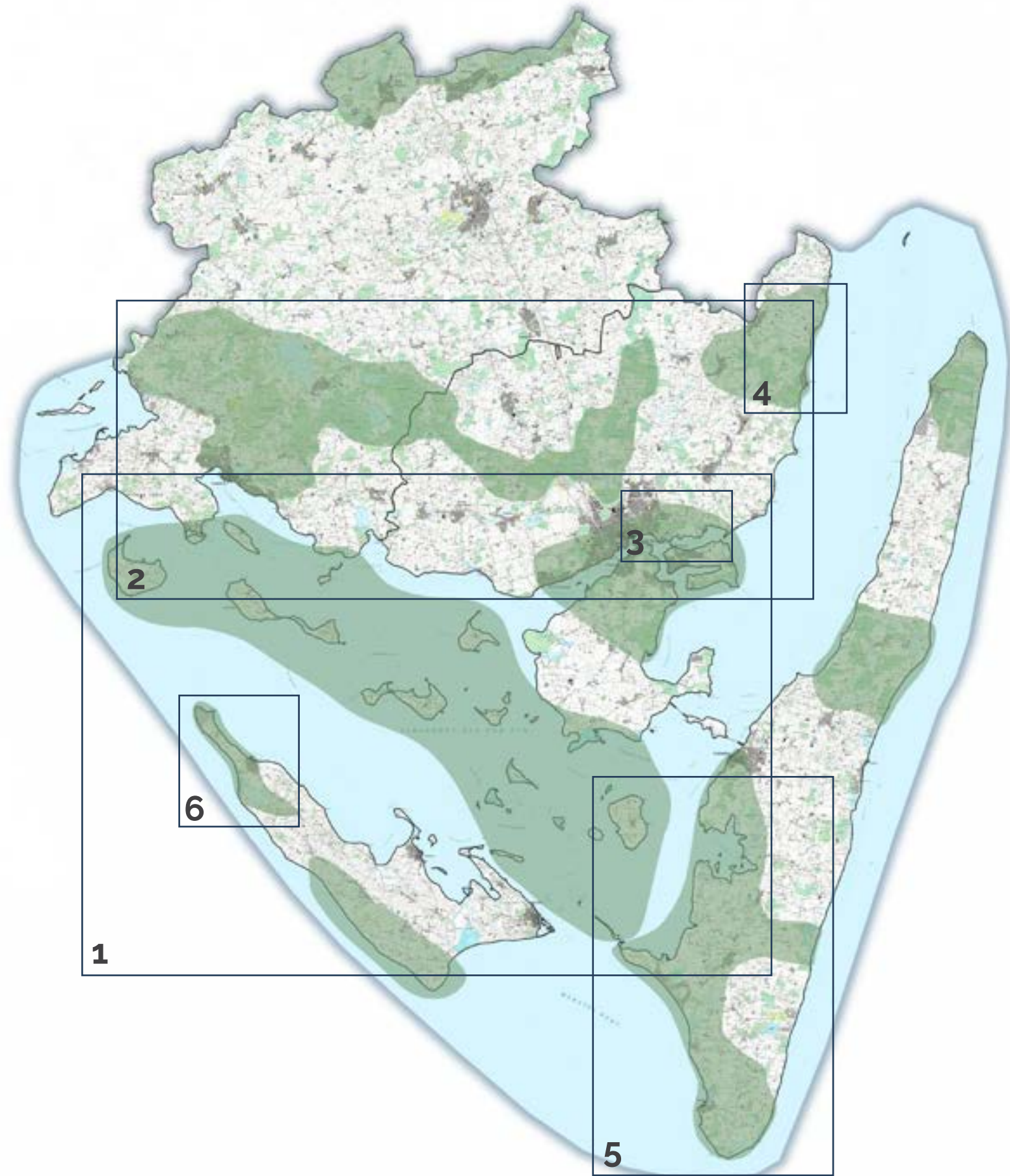
Potentialeplanen fokuserer på at skabe nye rekreative ruter, der forbinder områdets geologiske attraktioner og skaber bedre tilgængelighed til landskabet. Dette vil både kunne styrke områdets attraktion for udefrakommende gæster, men vil også skabe øgede rekreative kvaliteter for lokalsamfundet.

5: Et sammenhængende og oplevelsesrigt Sydlangeland

Potentialeplanen har fokus på at vise, hvordan Sydlangeland kan udvikle nye reason-to-go attraktioner, der formidler de unikke hatbakker og det internationalt anerkendt geosite, Ristinge Klint. Nye rekreative forbindelser skal skabe mere sammenhæng i oplevelsesmuligheder og formidling af de unikke geologiske landskaber. Sammen med nye varierede overnatningsmuligheder rummer Sydlangeland store potentialer for at tiltrække endnu flere gæster til området.

6: Klintekyster og unikke udsigter på Spidsen af Ærø

Potentialeplanen har fokus på at gøre spidsen af Ærø mere tilgængelig og iscenesætte de kystnære oplevelser i arkitektonisk spændende rammer, som bygger videre på Ærø autencitet, med unikke oplevelser for både lokale, fritidsboere og turister.

NYE FORBINDELSER OG STILLE NATUROPLEVELSER I DET SYDFYNSKE ØHAV

Det Sydfynske Øhav udgør kernefortællingen om det druknede istidslandskab, og rummer unikke fortællinger – både over og under vandets overflade. Øhavet strækker sig på tværs af geoparkens fire kommuner, men bør i højere grad betragtes og formidles som ét samlet geologisk oplevelsesområde. Potentialet ligger især i at gentænke mobiliteten mellem øerne og formidle en samlet pakke af forskelligartede naturoplevelser og lokale ø-produkter, som kan nydes i det nære og lokale liv ved vandet.

Potentialeplanen sætter fokus på at gentænke de fysiske og oplevelsesmæssige sammenhænge på tværs af de mange småøer, så der bliver grundlag for at tilbyde gæsterne en samlet oplevelse af ø-livet og det druknede istidslandskab.

Målgruppe 3: Opladerne/Slowliving

Målgruppen for oplevelser i øhavet vurderes særligt at være "opladerne/slow living", der sætter pris på afslapning og ro, og som ønsker at opleve lokal kultur og små samfund i lavt tempo. Nye tiltag bør derfor i høj grad tilpasses denne målgruppe, både hvad angår oplevelsesmuligheder og overnatningsfaciliteter.

Målgruppe 2: De eksplorative gæster

Fortællingen om det druknede istidslandskab udgør en særlig attraktion for de eksplorative geoturister, som især kommer for at opleve geoparkens enestående landskaber – også under vandet. Desuden er det en målgruppe, som er meget mobil og gerne flytter sig for ekstraordinære oplevelser. De bør derfor også ses som en relevant målgruppe for udvikling af fremtidige oplevelser og turismetilbud.

DIFFERENTIER PLANLÆGNINGEN FOR SMÅ OG STORE ØER

Småøerne er meget varierende både i størrelse, udbud og nærhed til fastlandet og de større øer, Ærø og Langeland. Øerne rummer dermed forskellig potentialer og bør derfor også planlægges forskelligt.

- **De større øer (Lø, Avernakø, Drejø, Skarø og Strynø)**, der har fast/regelmæssig færgeafgang fra de større byer, har i særlig grad potentiale for at tilbyde halv- eller heldagsoplevelser for gæsterne, måske som et stop på tværs af øhavet. De større øer kan også danne grundlag for at skabe en fast base for en længerevarende oplevelse af øhavet som helhed.
- **De mindre øer**, der ligger længere væk, har særligt potentiale for at tilbyde unikke naturoplevelser, hvor der er fokus på roen og de stille oplevelser. De små øer kan appellere til flerdagsture med naturnære overnatningsmuligheder, hvor der eksempelvis kan være særligt fokus på dark sky oplevelser eller på muligheden for at opleve naturen helt tæt på.

Øhavnene er gæsternes første møde med småøerne. Det er derfor vigtigt at de bidrager til at tage godt imod gæsterne og leder dem godt videre rundt på øen. Foto: Avernakø Havn ©Sven Storm

UDVIKL ØHAVNENE SOM GODE ANKOMSTPUNKTER

Øhavnene udgør vigtige knudepunkter i havet og er gæsternes første møde med lokalområdet. Derfor bør der være særligt fokus på en udvikling af øhavnene på Lø, Avernakø, Drejø, Skarø og Strynø som gode ankomstpunkter, der tager godt imod gæsterne og leder dem godt videre til øens oplevelser.

Det gælder både for de gæster der ankommer i egen båd, samt de gæster der ankommer med offentlige færgeforbindelser. Samtidig udgør øhavnene også vigtige samlingssteder både for lokalbefolkningen og øernes gæster, og bør derfor også indrettes som attraktive byrum, og med basale funktioner til både lokale og gæster, herunder eksempelvis selvbetjente indkøbsmuligheder.

Øhavnene bør både skabe genkendelighed på tværs af øerne, og som en tydelig del af geoparken, og samtidig bør de afspejle øernes egne karakteristika.

Øhavnene kan udvikles med inspiration fra Havnerapporten "Øhavnen" (LAG Småøerne, 2021), der bl.a. viser muligheder for udvikling af havnen på Lø.

GENTÆNK MOBILITET OG FORBINDELSER MELLEM SMÅØERNE

Øernes administrative inddeling i fire forskellige kommuner sætter i høj grad sit præg på tilgængeligheden til øerne, ligesom det har betydning for, hvordan øerne opleves i sammenhæng med hinanden. Det betyder, at der i dag kun er begrænsede muligheder for at bevæge sig mellem øerne på tværs af kommunegrænser, og dermed begrænsede muligheder for at opleve øhavet som et sammenhængende geologisk oplevelsesområde.

For at styrke øhavet som et samlet geologisk oplevelsesområde, der strækker sig på tværs af de fire kommuner, bør der være særligt fokus på at skabe nye forbindelser mellem

Eksempel: I Stockholm er verdens første el-flyvebåd til passagerer sat i drift som nyt offentligt transportmiddel i Stockholms Skærgård. Færgen sejler 50 km/t og har derfor reduceret sejl-tiden betydeligt i forhold til tidligere færge. Den kan medtage 25 passagerer.

Hydrofoil båden Nova, der sejler i den Stockholmske skærgård © Candela

småøerne. Der kan f.eks. arbejdes med en ny version af det tidligere øhop, men med fokus på en bæredygtig og lydsvag bådforbindelse mellem øerne, ad hensyn til naturen og det marine liv.

En ny tværkommunal øhop forbindelse i samarbejde med de lokale erhvervsdrivende på øerne kan udbydes som samlede pakketure, med en dagstur pr. ø, eller udvikles som hop-on hop-off ture, der giver mere fleksible muligheder.

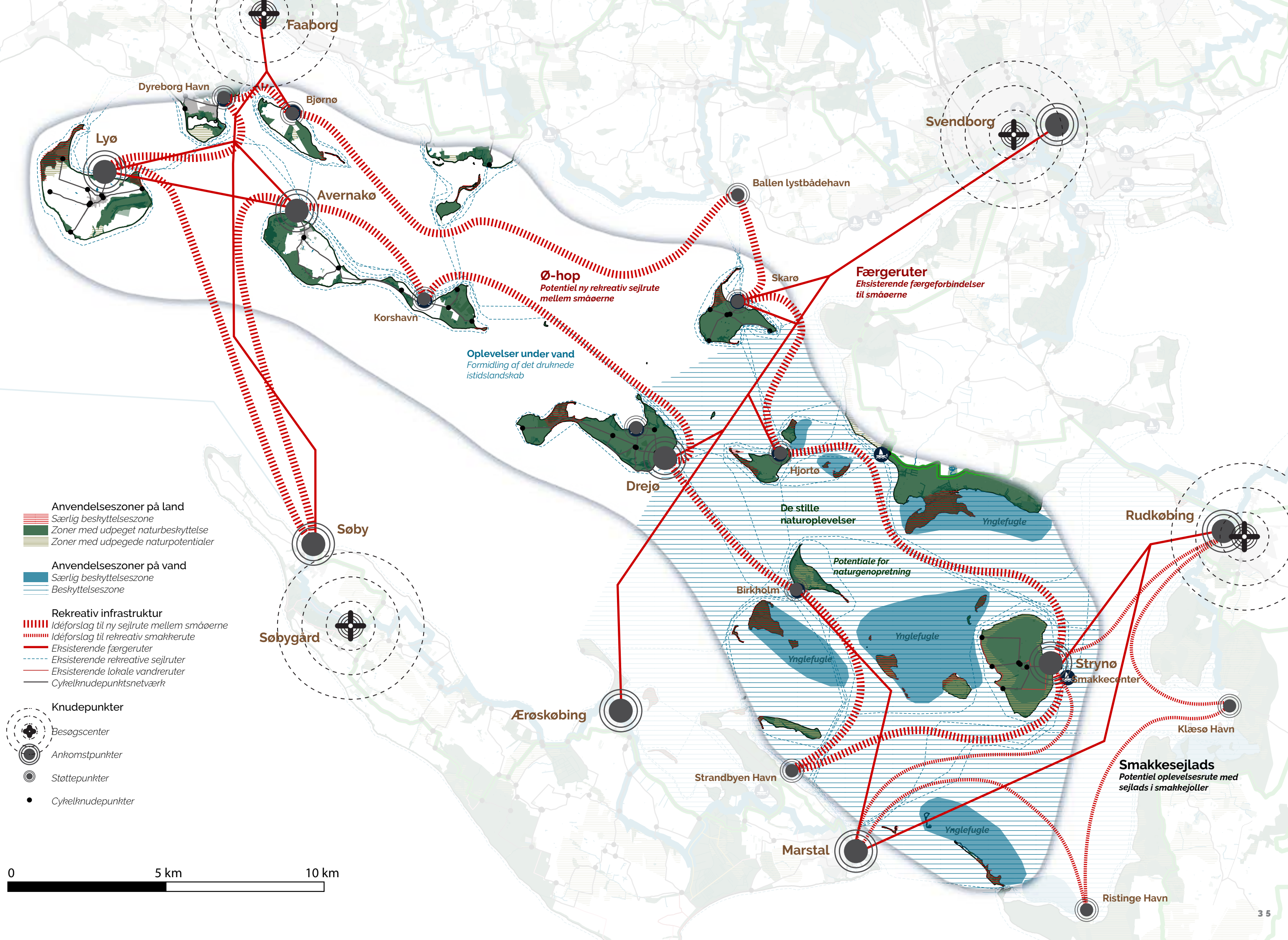
Med udgangspunkt i Smakkecentret på Strynø kan der desuden udvikles en "smakkerute", der forbinder Strynø, Ristinge Klint, Rudkøbing og Marstal i en guidet oplevelsestur.

Eksempel: I Aalborg har der gennem flere år været arbejdet for en ny førerløs elfærge, "Greenhopper", der skal styrke forbindelsen for fodgængere og cyklister på tværs af Limfjorden.

Færgen er godkendt som passagerfartøj, men er endnu ikke sat i drift af Aalborg Kommune.

Den førerløse elfærge "Greenhopper" i testrute på tværs af Limfjorden © DTU / Martin Dam Kristensen

PLANLÆG FOR NATURNÆRE OVERNATNINGSMULIGHEDER

Nye naturnære overnatningsmuligheder er væsentlige for at understøtte en bæredygtig udvikling af øernes naturturisme og skabe grundlag for flerdagsoplevelser på øerne. Det er vigtigt, at nye faciliteter nænsomt indpasses i øernes karakter.

Der vurderes desuden at være gode muligheder for at skabe nye overnatningsmuligheder i tilknytning til fritidshavne, hvor der allerede findes servicefaciliteter såsom toilet og vand, ligesom planlovgivningen tillader flere muligheder inden for havneområder. Her kan der eksempelvis arbejdes

for flydende shelters, glamping eller mindre hytter, der kan forenes med fritidshavnenes aktiviteter og servicefaciliteter.

Der kan der generelt arbejdes for flere primitive overnatningsmuligheder i shelters både på land og på vand. Der udover vurderes der også at være potentiale for at omdanne funktionstømte ejendomme til nye overnatningsmuligheder som eksempelvis B&B's, der supplerer de primitive overnatningstilbud, og herved appellerer til en bredere målgruppe. Det kan eksempelvis være drevet af én samlet aktør, og kan indgå som en del af en pakkeløsning for oplevelser i øhavet.

Småøernes gamle, velbevarede gårde og husmandssteder udgør potentielt unikke rammer for nye autentiske overnatningsmuligheder. Her kan tiloversblevne/funktionstømte bygninger eller bygningsdele med fordel indrettes til nye overnatningsmuligheder, eksempelvis drevet som B&B af en samlet aktør.

Det genkendelige relief kan på én af øerne vise det druknede istidslandskab under havet. Illustration: NORRØN

FREMHÆV DET LOKALE OG FOKUSÉR PÅ ØERNES FORSKELLIGHEDER

Selvom småøerne alle er en del af samme geologiske fortælling rummer hver af øerne unikke forskelle og lokale fortællinger - fra vingården på Bjørnø til cykelruterne på Avernakø og Smakkecentret på Strynø.

Et sammenhængende oplevelsesudbud baseret på de lokale fødevarereproducenter, vingårde, stiforløb og besøgscentre kan sammen med lokalt baserede aktiviteter eller stedsspecifikke naturoplevelser udgøre kernen for pakkerejser, der kan inspirere til besøg på flere af øhavets mange småøer.

STYRK OG UDVID ØERNES NATURKVALITETER

Sideløbende vil der arbejdes med at udvide og styrke småøernes naturkvaliteter, både af hensyn til klima og biodiversitet, men også af hensyn til øernes attraktionsværdi for naturturister, der ønsker stille oplevelser i naturen.

Særligt i den sydøstlige del af øhavet vil øgede naturkvaliteter ligeledes være i overensstemmelse med områdets udpegning som Natura 2000-område og vildtreservat, og her er det derfor væsentligt, at der ikke planlægges for aktiviteter, der strider mod disse udpegninger.

Nye oplevelsesudbud kan sætte fokus på formidling af det druknede øhav. Foto: Kristoffer Juel Poulsen

Smakkecentret på Strynø kan potentielt danne rammer omkring nye oplevelsesprodukter på vandet. Foto: Malene Tswai

CASE: AVERNAKØ HAVN SOM ANKOMST

Øhavsreliefet markerer en ankomstplads til Avernakø og inviterer til legende "ø-hop" på reliefet, samtidig med at det formidler det sammenhængende øhav. Omkring Øhavsreliefet etableres siddemuligheder, hvor besøgende kan opholde sig, mens de venter på deres færgeafgang, nyder solnedgangen sidst på dagen, eller blot følge med i færgerne, der kommer og går.

Ankomstpladsen er placeret ved det tidligere færgeleje af hensyn til trafik og logistik, men endnu desto mere for at aktivere det gamle færgeleje med rekreative aktiviteter. Det gamle færgeleje kan udvikles til rekreative formål, f.eks. ved at etablere en bade- og udspringsbro, der giver mulighed for at tage en dukkert. Ved at skabe nye rekreative muligheder

omkring færgelejet inviteres gæster til at opholde sig læn- gere på Avernakø Havn, hvor man kan tage en dukkert og spise en is eller drikke en kop kaffe fra caféen på havnen før eller efter ens færgeoverfart.

En strategisk placering af wayfindingelement med skiltning og information leder gæster videre ud på Avernakø og sik- rer en god overgang fra havnen til øens mange oplevelser. På skiltene kan man orientere sig om retninger til vandre- stier, seværdigheder og lokale oplevelser, så besøgende let kan få viden om Avernakø og planlægge deres videre færd. Placeringen kan med fordel være ved havnecaféen mellem færgelejet og lystbådehavnen, så gæster også bliver ledt over til lystbådehavnen mod øst.

Wayfinding: Øhavsrelief, pejeskilt og bænk.

Opholdshøjde ved Vedbæk Nordstrand, Hasløv & Kjærsgaard

NY REKREATIV RUTE LANGS
DEN SYDFYNSKE HØJDERYG

Den markante, skovklædte randmoræne, der strækker sig på tværs af Sydfyn, udgør en helt særlig fortælling om det istidsskabte landskab. Det langstrakte bakkestrøg rummer store potentialer for at styrke formidlingen af geoparkens enestående geologiske dannelse og skabe nye rekreative oplevelser for både turister og lokale.

Geoparkens eksisterende rekreative netværk er i høj grad koncentreret omkring kysten med Øhavsstien som den centrale vandrerute. Der findes ikke en sammenhængende rekreativ forbindelse, der strækker sig på langs af højderyggen, gennem det småbakkede, skovklædte landskab.

Potentialeplanens fokus er at styrke tilgængeligheden til det bakkede istidslandskab, og skabe en sammenhængende rekreativ oplevelse langs den sydfynske højderyg til glæde for både turister og lokalbefolkning. Samtidig rummer området store potentialer for formidling af geoparkens samlede dannelseshistorik, hvor højdedraget blandt andet giver mulighed for at få det fulde visuelle overblik over det sammenhængende øhav mod syd.

Anvendelseszoner

Zoner med udpeget naturbeskyttelse

Zoner med udpegede naturpotentialer

Centerzone

Rekreativ infrastruktur

Idéforslag til ny rekreativ rute langs "Den Sydfynske Højderyg"

Idéforslag til nye lokale "loops"

Øhavsstien

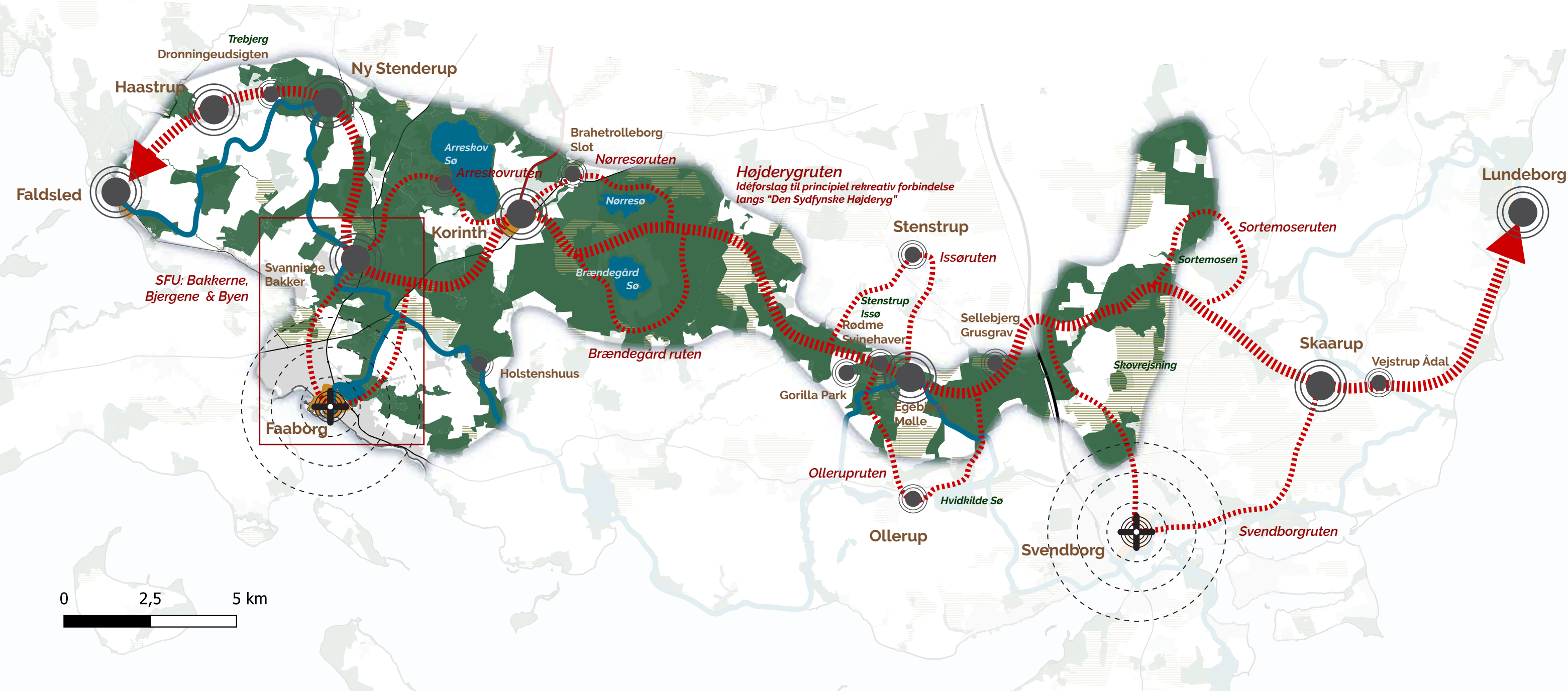
Banesti

Knudepunkter

Besøgscenter

Ankomstpunkter

Støttepunkter

Målgruppe 1: De aktive naturbrugere

De aktive naturbrugere på Sydfyn udgør både vandrere, cyklister, MTB'er og ryttere, og det kuperede terræn er velegnet til outdooraktiviteter og -events.

Målgruppe 2: De eksplorative gæster

De eksplorative gæster, som vil opleve geoparkens enestående landskaber tiltrækkes af højderyggen, de enestående udsigter og fortællinger i landskabet samt områdets besøgscentre.

**PLANLÆG FOR EN NY
SAMMENHÆNGENDE FORBINDELSE
LANGS DEN SYDFYNSKE HØJDERYG**

En ny rekreativ rute, der strækker sig på langs af højderyggen, kan skabe et helt nyt oplevelsestilbud, der giver mulighed for at formidle højderyggens varierede landskab som et sammenhængende forløb, der strækker sig fra kysten ved Faldsled i vest til kysten ved Lundeborg i øst.

Højderygruten bør først og fremmest planlægges som en cykelforbindelse, der tager udgangspunkt i at koble eksisterende mindre veje og stier, tydeligt formidlet som et sammenhængende forløb. Indsatsen handler derfor i første omgang ikke om at etablere nye stier i det bakkede landskab, men i højere grad at udnytte det eksisterende rutenetværk. Dog kan der enkelte steder være behov for nye tiltag der

sikrer, at der kan opnås et sammenhængende forløb gennem området. På sigt kan ruten potentielt udvikles til også at indeholde flere nye vandre- og cykelruter.

For at formidle landskabets dannelse, natur og kultur, bør den nye rute have et forløb, der byder på varierede landskabsoplevelser i en veksling mellem de store, lukkede skove, de lysåbne skovsøer og det kuperede terræn. Samtidig bør ruten strække sig forbi områdets små og middelstore byer, godser og slotte, særlige udsigtspunkter, kommercielle attraktioner og støttefunktioner med overnatning, spisesteder, toiletfaciliteter, parkering mv.

**Skab mindre loops med fokus på
lokale fortællinger**

Den sammenhængende rute langs højderyggen kan kombineres med en række mindre, lokale loops, der kan tilbyde korte, rekreative oplevelsesforløb, der formidler geoparkens varierede geologi, natur og kulturhistorie.

De lokale loops kan planlægges som en kombination af vandre-, cykel- eller rideruter, og på den måde udgøre et varieret udbud, der appellerer bredt. SFU'en for Bakkerne, Bjergene og Byen, som udarbejdes sideløbende med denne SFU, udgør en konkretisering af et lokalt rekreativt loop, der skaber forbindelse mellem højderyggen og Faaborg by, og hvor der sættes fokus på områdets lokale fortællinger.

En ny rekreativ rute langs den Sydfynske Højderyg skal i højere grad være med til at fremhæve det helt unikke, småbakkede istidslandskab som en særlig attraktion i geoparken. Områdets højdepunkter og udsigtstårne kan sætte fokus på formidling af geoparkens samlede dannelsesfortællinger, og give et godt overblik over det sammenhængende landskab.

Foto: Udsigt fra Egebjerg Mølle

**Udvikl støttepunkter med fokus på
formidling**

Den sydfynske højderyg giver unikke muligheder for vidtrækkende udsigter over øhavet mod syd, hvor øerne tydeligt kan opleves som et sammenhængende landskab af små bakketoppe i det druknede istidslandskab. Det giver en oplagt mulighed for at skabe en række mindre støttepunkter langs højderygruten, med fokus på formidlingen af øhavets dannelse, samtidig med at de udgør naturlige pausesteder langs ruten.

Der bør ligeledes være fokus på at udvikle støttepunkter, der knytter sig til områdets stedbundne oplevelsesværdier, herunder de mange slotte og herregårde, skovsøer og lysåbne bakker.

**FREMHÆV OG STYRK OPLEVELSER,
DER TILTRÆKKER NYE MÅLGRUPPER**

Højderygruten kan tilbyde tilgængelighed og oplevelser i et unikt landskab, hvor der er fokus på formidling af landskabets geologi, natur og kulturhistorie, samtidig med at der skabes adgang til unikke, stedspecifikke oplevelser og spektakulære udsigter. Indsatsen appellerer derfor i høj grad til "de eksplorative gæster" og "livsnyderne", der sætter pris på unikke, stedspecifikke oplevelser, høj kvalitet og ny viden, men som ikke nødvendigvis er interesserede i udprægede fysiske outdooraktiviteter.

Nye oplevelsespakker langs højderyggen kan således kombinere de rekreative landskabsoplevelser med komfort i form af udlejning af elcykler med bagagevogn, transport af bagage, samt overnatning på områdets lokale slotte/godser, kroer, B&B's og glamping. Som alternativ til den langstrakte cykelrute, kan guidede ture på de lokale loops byde

Den genkendelige bænk inviterer til hvil med udsigt fra det højtliggende landskab. Her med udsigt over Faaborg by i den vestlige del af højderyggen. Illustration: NORRØN

på vandreture, der strækker sig gennem særlige naturområder, eller kulturelle oplevelser i områdets købstæder eller slotte.

**BRING DE SMÅ OG MELLEMSTORE
BYER I SPIL SOM CENTRALE
ANKOMSTPUNKTER**

Langs højderyggen findes mange små lokalsamfund, der hver især er med til at understøtte de stedspecifikke oplevelser som knudepunkter med lokale overnatningsmuligheder, spisesteder, indkøbsmuligheder mv.

Flere af områdets byer er kendetegnet ved aktive lokalsamfund med flere spirende kommercielle tiltag, blandt andet med udvikling af lokale B&B's og spisesteder. Eksempelvis er der igangsat en områdefornyelse i Korinth, hvor blandt andet Korinth Kro er under udvikling til et nyt overnatningssted/outdoorhostel. Et tiltag som i høj grad vil kunne understøtte byen som knudepunkt for rekreative oplevelser.

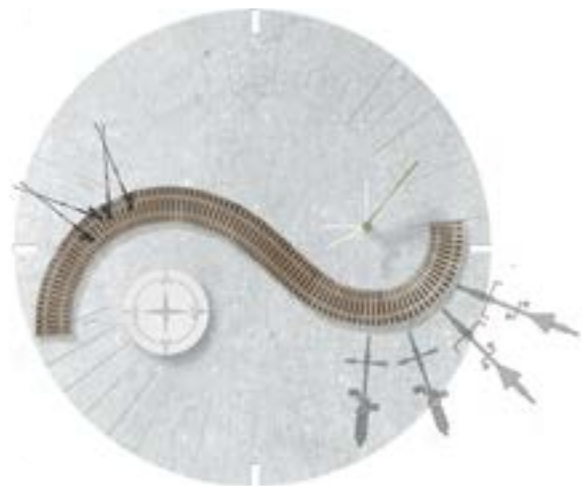
For at understøtte lokalområdets kommercielle potentialer, og samtidig styrke lokalområdets levedygtighed, er det vigtigt, at den nye højderygrute forbindes til områdets små og mellemstore byer. Der bør ligeledes være fokus på, at disse områder udvikles som gode ankomststeder på en måde, så de bedst muligt understøtter de rekreative oplevelsesmuligheder. Det kan eksempelvis være i form af gode parkeringsmuligheder, muligheder for cykeludlejning, muligheder for at købe en madpakke til turen, og lignende.

CASE: STYRKE OG SYNLIGGØRE KORINTHS BYKERNE MED WAYFINDINGELEMENTER

Korinth er en tidligere stationsby med et rigt foreningsliv og en koncentration af mindre overnatningssteder, spisesteder, indkøbsmuligheder, guidede rideture, en biograf og andre oplevelsestilbud. Der ligger et stort kommercielt potentiale i at synliggøre disse muligheder for gæster i området.

Området omkring den gamle station opleves som Korinths hjerte, hvor stationsbygningen, de gamle banelegemer og de omkringliggende ældre bygninger skaber en hyggelig atmosfære. Der er et godt potentiale for at styrke stationens rolle som ankomstpunkt for besøgende, hvor strategisk placerede wayfinding-elementer kan synliggøre byens øvrige oplevelses- og overnatningstilbud. Desuden bør der etableres opholdsmuligheder, herunder Øhavsbænken tæt på stationsbygningen, og generelt er der et stort potentiale i at aktivere den gamle stationsbygning yderligere.

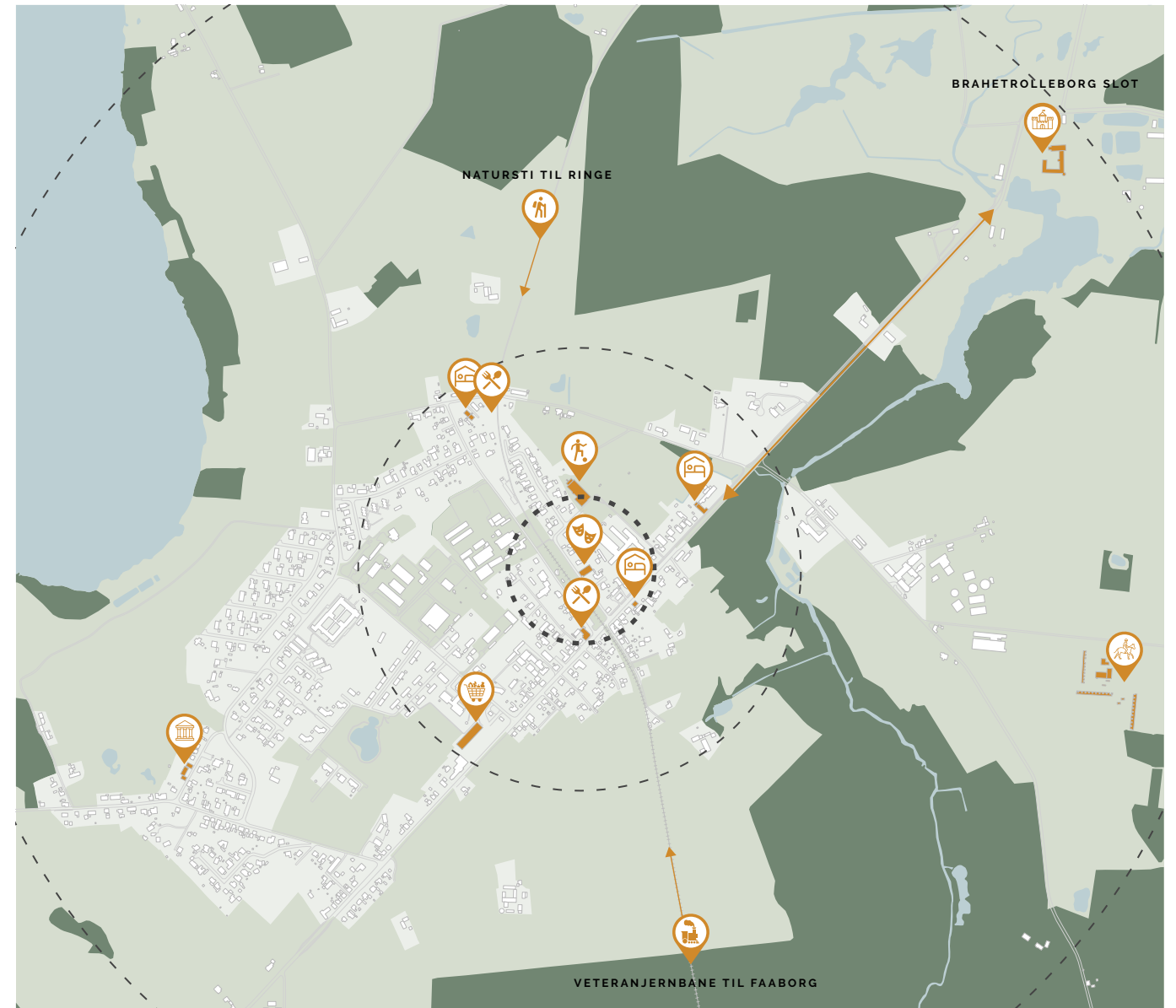
Stationen fungerer i dag ikke længere som et transportknudepunkt, men som et oplevelsestilbud, hvor besøgende bl.a. kan tage veteran toget fra Faaborg til Korinth. Jernbaneforløbet er desuden omlagt til en sti mod Ringe. Da jernbaneområdet grænser op til akse mod Brahetrolleborg, er det vigtigt at placere wayfinding-elementer ved Rewentlowsvej for at lede gæster fra Brahetrolleborg ind til stationsområdet og byens hjerte. I nærheden af stationen ligger også Korinths biograf og kulturhus, byens efterskole og den lokale idrætshal, som alle bidrager til liv i området.

Wayfindingelement som også skaber opholdsmulighed

Skabe blikfang fra Rewentlowsvej på vej til og fra Brahetrolleborg Slot og aktivere tidligere banelementer og stationsbygningen

I Korinth Stationsbygning er det muligt at købe is og kaffe, når veteran tog ankommer, men der er potentiale for at stationsbygningen også kan aktiveres i andre sammenhænge

© Syd Fyenske Veteranjernbane

Brahetrolleborg Slot er både en historiske seværdighed og danner ramme om mange forskellige oplevelsesaktiviteter

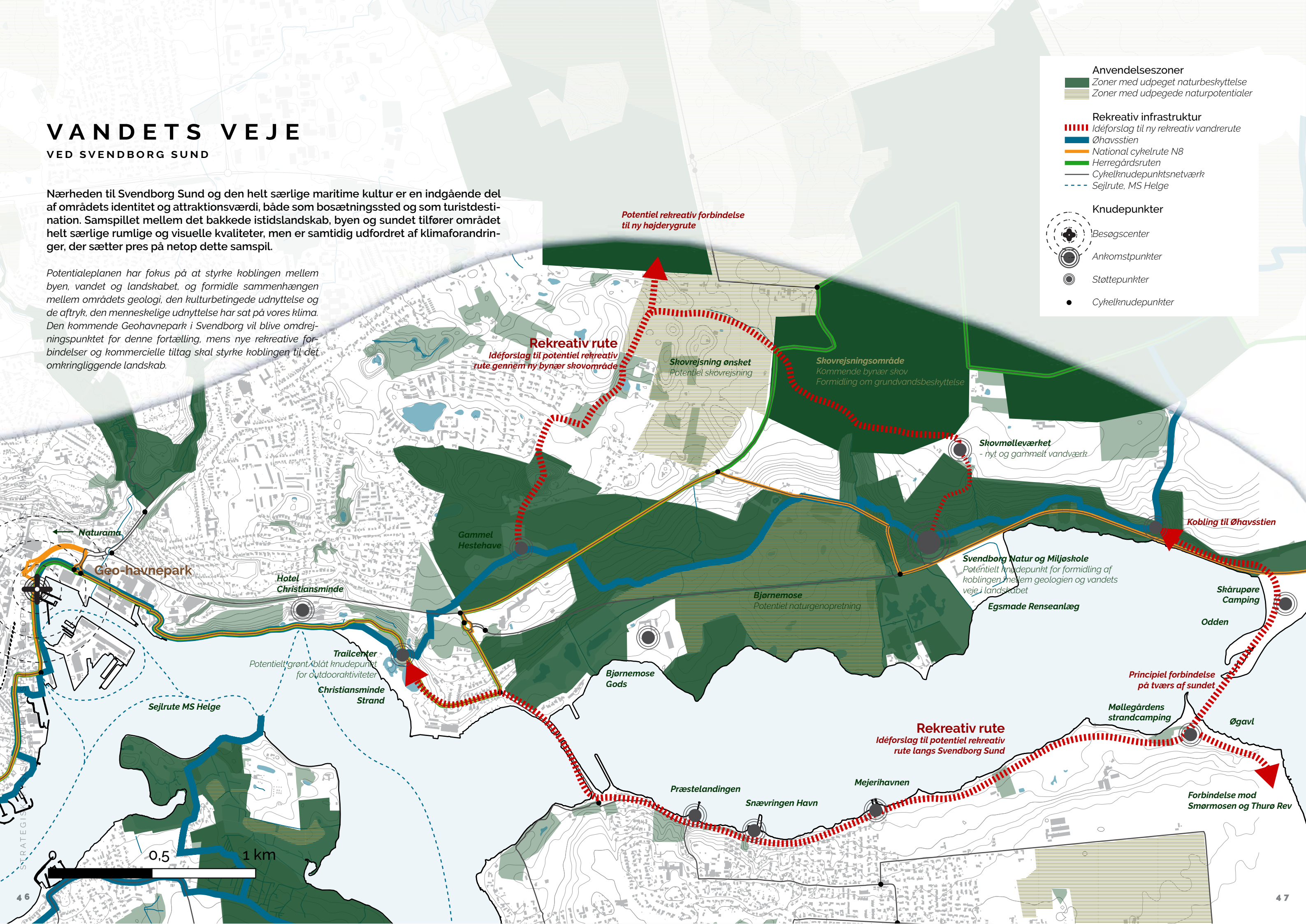
© Visit Faaborg

VANDETS VEJE

VED SVENDBORG SUND

Nærheden til Svendborg Sund og den helt særlige maritime kultur er en indgående del af områdets identitet og attraktionsværdi, både som bosætningssted og som turistdestination. Samspillet mellem det bakkede istidslandskab, byen og sundet tilfører området helt særlige rumlige og visuelle kvaliteter, men er samtidig udfordret af klimaforandringer, der sætter pres på netop dette samspil.

Potentialeplanen har fokus på at styrke koblingen mellem byen, vandet og landskabet, og formidle sammenhængen mellem områdets geologi, den kulturbetingede udnyttelse og de aftryk, den menneskelige udnyttelse har sat på vores klima. Den kommende Geohavnepark i Svendborg vil blive omdrejningspunktet for denne fortælling, mens nye rekreative forbindelser og kommercielle tiltag skal styrke koblingen til det omkringliggende landskab.

Anvendelseszoner

- Zoner med udpeget naturbeskyttelse
- Zoner med udpegede naturpotentialer

Rekreativ infrastruktur

- Idéforslag til ny rekreativ vandrerute
- Øhavsstien
- National cykelrute N8
- Herregårdsruten
- Cykelknudepunktsnetværk
- Sejlroute, MS Helge

Knudepunkter

- Besøgscenter
- Ankomstpunkter
- Støttepunkter
- Cykelknudepunkter

Potentiel rekreativ forbindelse til ny højderyggrute

Rekreativ rute
Idéforslag til potentiel rekreativ rute gennem ny bynær skovområde

Skovrejsning ønsket
Potentielt skovrejsning

Skovrejsningsområde
Kommende bynær skov
Formidling om grundvandsbeskyttelse

Skovmølleværket
- nyt og gammelt vandværk

Svendborg Natur og Miljøskole
Potentielt knudepunkt for formidling af koblingen mellem geologien og vandets veje i landskabet

Egsmade Renseanlæg

Skårupøre Camping

Odden

Principiell forbindelse på tværs af sundet

Mollegårdens strandcamping

Øgavl

Forbindelse mod Smørmosen og Thuro Rev

Rekreativ rute
Idéforslag til potentiel rekreativ rute langs Svendborg Sund

Præstelandsingen

Snævringen Havn

Mejerihavnen

0.5 1 km

Målgruppe 1: De aktive naturbrugere

De aktive naturbrugere ved Svendborg Sund udgør både vandrere, cyklister og MTB'er og ikke mindst lystsejlere, kajroere, SUP'er og lystfiskere. De er en blanding af lokale og turister, og områdets tilbud udgør derfor både en bosætningskvalitet og et aktiv i den samlede turismestrategi.

Målgruppe 2: De eksplorative gæster

De eksplorative gæster, som vil opleve geoparkens enestående landskaber interesserer sig for klimaproblematikker, og vil tiltrækkes af nye formidlingstilbud på havnen og i landskabet.

STYRK KOBLINGEN MELLEM DEN NYE GEO-HAVNEPARK OG DET OMKRINGLIGGENDE LANDSKAB

Den kommende Geo-havnepark i Svendborg vil med sit udtryk og aktiviteter i forskellig grad afspejle det naturgrundlag, Geopark Det Sydfynske Øhav er bygget over, de klimarelaterede udfordringer, der følger med, samt den maritime kulturarv, der er opstået som følge af relationen til vandet.

Geo-havneparken skal således formidle viden om geoparken, men der bør ligeledes være fokus på at bringe denne viden og læring videre ud i landskabet både ved nye forbindelser og nye formidlingsformer i de nære landskaber.

Potentialet ligger således i at skabe nye supplerende aktiviteter i landskabet omkring Svendborg, som kan være med til at trække gæster og lokale ud i landskabet, for at opnå ny viden, læring og rekreative oplevelser.

SKAB NYE LOKALE FORBINDELSER DER FORMIDLER SAMMENHÆNGEN MELLEM GEOLOGIEN OG VANDET

Nye lokale vandreruter kan være med til at styrke relationen til Svendborg Sund i syd og bakkerne mod nord, og kan, sammen med Øhavsstien, danne nye rekreative loops mellem byen og det omkringliggende landskab, ligesom det kan styrke sammenhængen mellem områdets eksisterende og potentielt nye aktiviteter.

De nye ruter bør planlægges på en måde, så de bedst muligt er med til at formidle koblingen mellem geologien og

vandet, og hvordan dette på forskellig vis kommer til udtryk i den kulturbetingede udnyttelse af landskabet. Samtidig skal nye ruter være med til at koble eksisterende og potentielt nye aktiviteter i området, som på forskellig vis kan bidrage til en samlet oplevelse.

Herved kan der skabes nye oplevelsesruter, der sætter fokus på vandets veje i geologien, fx:

- De mange gamle møller, der historisk har udnyttet vandstrømmene fra bakkerne ned mod sundet
- De nye skovrejsningsområder, der bidrager til at rense vandet, og dermed beskytter vores grundvand
- Regnvandet, der udledes i havet, og udvasker kvælstoffer fra de dyrkede marker
- Svendborg Sund, hvor der opleves klimarelaterede udfordringer med stigende havvand og dårlig vandkvalitet

En ny bynær forbindelse i det skovprægede bakkelandskab

I takt med udvikling af et 540 ha stort skovrejsningsområde øst for Svendborg bør der sikres en udvikling af nye rekreative ruter, der skaber forbindelse mellem byen og det nye skovlandskab. Skovrejsningsområdet udgør et enestående potentiale for udvikling af et nyt bynært rekreativt område, som kan indgå som et mindre loop på Øhavsstien.

Der kan ligeledes indtænkes nye naturnære overnatningsmuligheder, som kan etableres i takt med skovens udvikling, ligesom der bør indtænkes aktiviteter, der relaterer sig til det ønskede trailcenter ved Christiansminde.

Forbindelsen bør ligeledes planlægges som en del af en ny rekreativ forbindelse fra Svendborg til den ønskede rute langs den Sydfynske Højderyg.

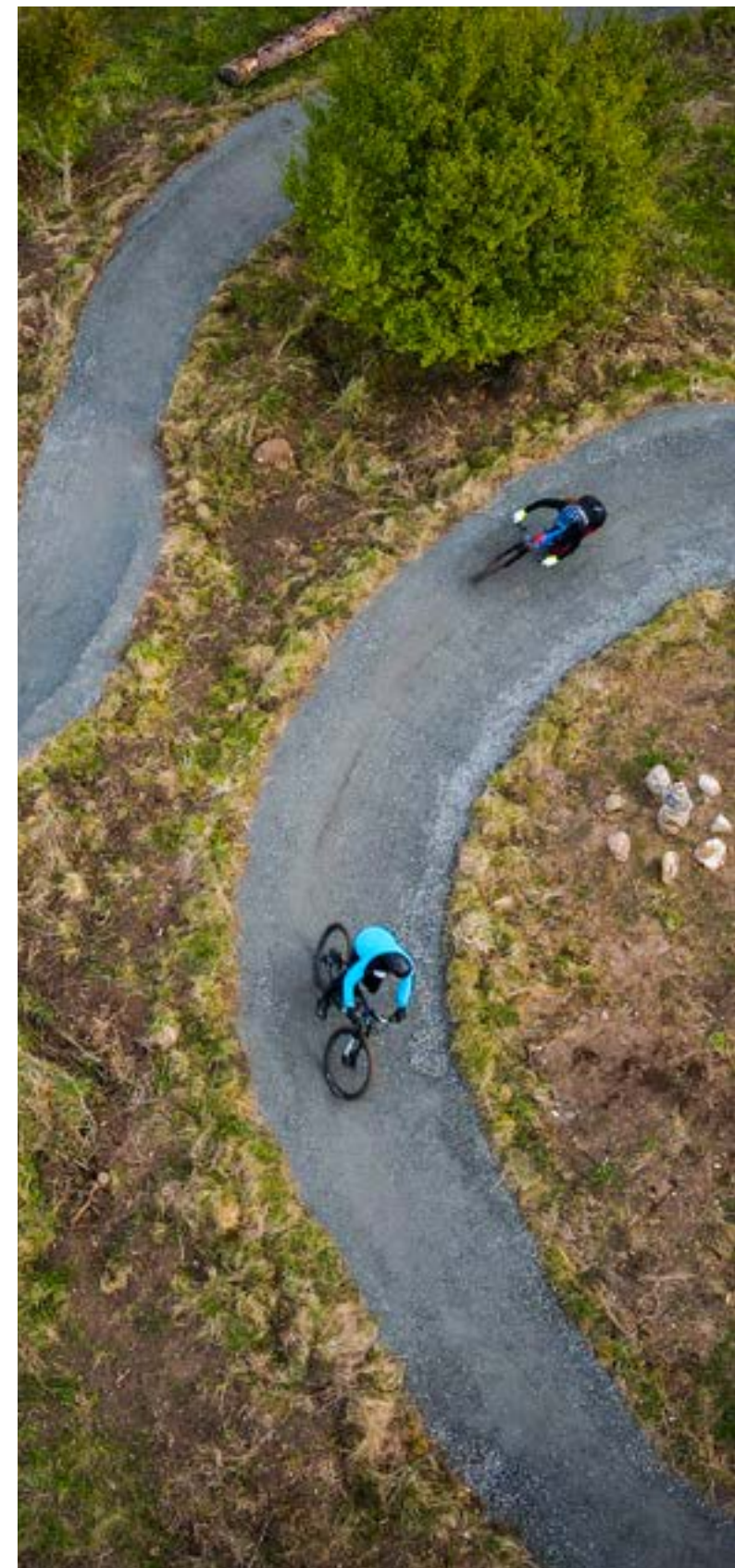
En ny kystnær rute styrker adgangen til Svendborg Sund på Thurø

For at styrke sammenhængen på tværs af Svendborg Sund kan der planlægges for en ny kystnær rute langs Thurø nordvendte kyst, som et lokalt loop på Øhavsstien.

Ruten kan starte ved Christiansmide, som kan være et oplagt knudepunkt mellem Øhavsstien, Herregårdsruten, cykelknudepunktsnetværket og den nye lokale rute. Herfra kan den følge dæmningen over Svendborg Sund, og følge kyststrækningen gennem Thurø by, langs eksisterende veje og stiforløb.

Visualisering af den kommende Geo-Havnepark i Svendborg. © Svendborg Kommune

Ved Mejerihavnen kan der arbejdes for en ny rute der følger kystens forløb hen mod Møllegårdens Strand Camping, hvor der kan planlægges for en mindre bådforbindelse på tværs af sundet til Odden, hvor ruten igen kobles til Øhavsstien.

POTENTIALER FOR NYE BYNÆRE NATUROMRÅDER

De kystnære, dyrkede marker omkring Bjørnemose Gods er i kommuneplanen udpeget til potentiel naturområde, og har således potentiale som nyt bynært naturområde.

Med en udvikling af området kan Bjørnemose Gods potentielt indgå som en vigtig aktør i området, og kan med omdannelse til nye naturområder få en ny rolle som en del af en helhedsoplevelse.

NYT TRAILCENTER SOM SAMLINGSSTED FOR OUTDOORAKTIVITETER

Udvikling af et nyt trailcenter ved Christiansminde kan være med til at understøtte den rekreative brug af området, både til lands og til vands, og har potentiale som et aktivt knudepunkt for både lokalbefolkning og turister.

Trailcentret kan indgå som en vigtig brik i at skabe aktiviteter langs områdets rekreative ruter, der appellerer bredt til

mange forskellige brugergrupper, og som herved kan trække både gæster og lokalbefolkningen ud i naturen. Dette indebærer bl.a. også, at der sættes fokus på øget tilgængelig til naturen for handicappede.

Trailcentret har således potentiale som et nyt blå/grønt knudepunkt langs Øhavsstien, som samlingssted for flere forskellige bruger. Området kan rumme grejbank med mulighed for at leje forskellig udstyr, f.eks. cykler, snorkeludstyr, kajak, kørestole til vandbrug, etc., og kan desuden have tilknyttede aktiviteter for skoler, dagtilbud, foreninger og selvorganiserede.

SKAB GRUNDLAG FOR UDVIKLING AF NATURLABORATORIUM SOM NY ATTRAKTION

I området omkring Naturskolen og den gamle skovmølle er der potentiale for at udvikle en ny attraktion i området, der har fokus på at formidle koblingen mellem geologien og vandet.

De historiske bygninger har store potentialer for at blive transformeret til et nyt naturlaboratorium, i respekt for stedet særlige karakter. Det nye naturlaboratorium kan potentielt udvikles som en satellit til en af områdets eksisterende aktører, som eksempelvis Naturama, hvor det kan indgå som en temabaseret attraktion. Områdets potentialer er nærmere udfoldet i casen på de følgende sider.

Den gamle møllebygning har store potentialer for at blive transformeret som en ny attraktion i området, der sætter fokus på koblingen mellem geologien og vandet.

Citizen science i samarbejde med Københavns Universitet
© Frederik Wolff Nisbeth Teghus

Adgang til vandet ved Naturpark Amager, ADEPT
© Morten Aagaard Krogh

CASE: ET ENESTÅENDE POTENTIALE FOR ET SPRÆNGT NATURLABORATORIUM

Vandmølleinstallationerne ved Svendborg Natur- og Miljøskole kan blive en enestående destination i både Geoparken og Danmark. Området rummer et stort uudnyttet potentiale for at skabe et eksperimenterende laboratorium for vandets veje – en levende formidling af, hvordan vand, natur og landbrug påvirker hinanden. Vandets rejse fra højlandet til Skårupøre Sund kan følges gennem et sammenhængende formidlingsspor, som kommer til udtryk gennem vandmølleinstallationerne, der knytter sig til områdets vandløb, lavbundsarealer, renseanlæg og det nye vandværk. Installationerne ligger således spredt i landskabet og sprænger rammerne for det fysiske naturlaboratorium. Forbindelsen mellem vandmølleinstallationerne understøttes yderligere af wayfindingelementer som placeres hensynsfuldt i forhold til både natur og anden skiltning.

De videnbegærlige og eksplorative

Vandmølleinstallationerne bør udvikles med høj kunstnerisk og arkitektonisk kvalitet og få karakter af interaktive land-art installationer, som kan vække nysgerrighed hos børn såvel som voksne. For de nysgerrige kan installationerne formidle, hvordan mennesker historisk har styret og udnyttet vandets kraft gennem møller og vandhjul. Installationerne bør placeres mellem de større aktører som f.eks. det nye Skovmølleværk og Svendborg Natur- og Miljøskole, så der skabes et sammenhængende forløb fra vandværket helt til sundet og området kan dermed opleves som et samlet udflugtsmål. Det er vigtigt at man har mulighed for at besøge vandmøllerne og de større lokale aktører i weekender og efter skoletid, så området tiltrækker turister i ferier og weekender.

Forstå vandets kredsløb gennem leg og udelæring

Gennem hands-on eksperimenter kan børn og voksne registrere vandets bevægelser. På sigt kan dataindsamling og borgerdrevet monitorering af arter og naturmiljøer relateret til vandets veje øge forståelsen for vandets kredsløb. Kombinationen af natur, kulturarv og eksperimenterende leg kan gøre stedet til et unikt oplevelses- og læringsrum, der tiltrækker børnefamilier. Der er potentiale for at inddrage Naturama som en samarbejdspartner, hvilket kan skabe synergi mellem museet i Svendborg og det sprængte naturlaboratorium.

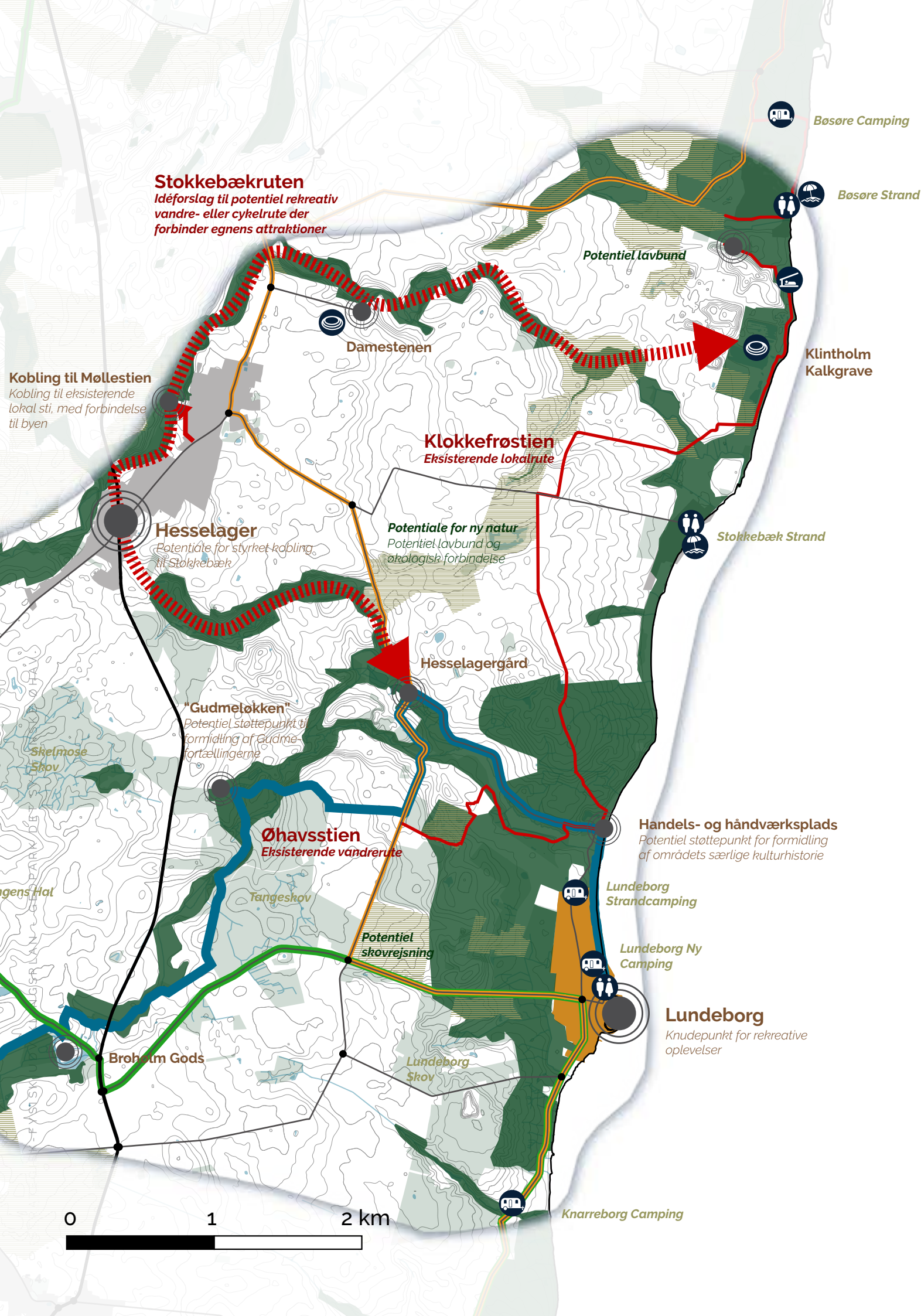

Grøn erhvervsturisme

Der er et potentiale for at udvikle faciliteter og konferencepakker til grøn erhvervsturisme med afsæt i eksisterende bygninger og lokale aktører. Her skal aktiviteterne understøttes med mulighed for forplejning og et højt serviceniveau, og der kan desuden kobles forskellige oplevelsestilbud på som en del af et samlet konferenceforløb f.eks. guidet ture til vandmølleinstallationerne mv.

En af mølleinstallationerne i det sprængte naturlaboratorium
© NORRØN & Niras (delvist AI-genereret)

EN OPLEVELSE GENNEM TIDERNE I GUDMEKONGENS LAND

Landskabet langs den østvendte kyststrækning kendetegnes ved mange varierede geologiske og kulturhistoriske fortællinger, der afspejler landskabets enorme tidsdybde. De mange geologiske og kulturhistoriske spor fordeler sig over et stort område, og fremstår spredt og utydeligt i landskabet. Området rummer dog store potentialer for at synliggøre de historiske fortællinger i landskabet og skabe nye fysiske sammenhænge, der tager gæsterne på en historisk oplevelsesrejse gennem tiderne.

Potentialeplanen fokuserer på at skabe nye rekreative ruter, der forbinder områdets geologiske attraktioner og skaber bedre tilgængelighed til landskabet. Dette vil både kunne styrke områdets attraktion for udefrakommende gæster, men vil også skabe øgede rekreative kvaliteter for lokalsamfundet.

GIV NYT LIV TIL KLINTHOLM KALKGRAVE OG DAMESTENEN MED EN NY RUTE, DER FORBINDER OG FORMIDLER OMRÅDETS UNIKKE FORTÆLLINGER

Området rummer unikke geologiske seværdigheder, som i dag fremstår afkoblet med et uforløst potentiale. Der er særligt potentiale for at skabe en ny rekreativ rute langs områdets dalstrukturer, hvor naturkvaliteten er høj, og hvor landskabets rumlige og visuelle kvaliteter bidrager betydeligt til oplevelsesværdien.

Målgruppe 2: De eksplorative gæster
Tidsreisen, der formidler både geologi og kulturhistorie med landart og nye formidlingsformer tiltrækker i høj grad gæster fra det eksplorative segment. Især Klintholm Kalkgrave og Damestenen vil være oplagte udflugtsmål.

Målgruppe 3: Opladerne / Slow living
Slow living segmentet med bl.a. børnefamilier og campinggæster holder især til ved Lundeberg og kan tiltrækkes af dagsture med fokus på leg og formidling.

Den nye rute kan kobles til både Øhavsstien og Østersøruten (N8) ved Hesselagergård i syd, hvor godset potentielt kan danne udgangspunkt for det nye oplevelsesforløb. Herfra kan ruten strække sig gennem skovklædte dale mod Hesselager, og videre langs Stokkebæk og de mange gamle vandmøller, der vidner om den kulturbetingede udnyttelse af vandets strømninger i erosionsdalene.

Ruten kan ved Hesselager kobles på den eksisterende lokalsti, Møllestien, der netop er opgraderet som en del af områdedefornyelsesindsatser i byen. Møllestien skaber ligeledes forbindelse mellem byen og Stokkebæk, og er en integreret del af Hesselagers Grønne Tråd.

Langs Stokkebæk ledes ruten forbi de to geologiske sites, Damestenen og Klintholm Kalkgrave, hvor den forbindes med Klokkefrøstien, med stiforbindelse videre mod Lundeberg, samt Østersøruten (N8) med cykelforbindelse fra nord.

Ved at koble den nye rute med Øhavsstien i syd og Klokkefrøstien i nord, kan der således skabes et nyt rekreativt loop, med adgang til områdets karakteristiske natur, geologi og kulturhistorie. Den nye rute kan potentielt indgå som en tematisk sløjfe i cykelknudepunktsnetværket, med fokus på at formidle egnens store tidsdybde, med fortællinger der både knytter sig til istidens dannelse af landskabet, vikingeres storhedstid i jernalderen, handelspladsen i Lundeberg, middelalderens store herregårde, frem til nutidens industrialisering med anlæggelse af jernbanen og stationsbyernes udvikling.

SKAB OPLEVELSER FOR OMRÅDETS VARIEREDE MÅLGRUPPER

Landskabet i den nordøstlige del af geoparken er især kendetegnet ved den lange kyststrækning og den fritidsmæssige anvendelse, med badestrande, sommerhusområder og campingpladser, der fordeler sig langt kysten. Men området gemmer på mange flere oplevelsesmuligheder, der i høj grad kan understøtte de eksisterende målgrupper, men også potentielt kan tiltrække nye gæster til området.

Der kan skabes nye oplevelser med fokus på leg og læring, som kan tiltrække børnefamilierne, som allerede findes på områdets mange campingpladser og i sommerhusområderne langs kysten. Ligesom ved vikingelegepladsen i Lundeborg kan der skabes flere nye legende elementer langs ruten, som formidler de historiske fortællinger i området, samtidig med, at de legende aktiviteter kan gøre det mere attraktivt at bevæge sig rundt i området.

Fritidssejlerne, der besøger Lundeborg havn, udgør ligeledes en betydelig målgruppe, med potentiale for at besøge nærområdet fra basen i Lundeborg Havn. Fritidssejlere er typisk ikke så mobile, da de ankommer i båd, men med tiltag som cykeludlejning på havnen kan sejlgæsterne potentielt trækkes ud i nærområdet.

Området rummer også potentiale som stop for en dagsoplevelse for cykelgæster langs Østersøruten (N8), eller som weekendtur for familier og voksne par, der ønsker at opnå mere viden om områdets lokale natur, kultur og geologi, kombineret med eksempelvis slotsophold eller overnatning i shelters. Her kan et potentiale være at udvikle lydvandring, der guider gæsterne gennem landskabet med fortællinger om landskabets mange geologiske og kulturhistoriske lag. Eventuelt udviklet i et samarbejde mellem geoparken, Svendborg Museum og lokalhistorisk arkiv.

56 Damestenen udgør én af områdets største attraktioner og et vigtigt trækplaster for turismen, og har potentiale for udvikling med nye støttefunktioner, der styrker oplevelsen af området. Foto: Mikkel Jézéquel

Udvikl nye og eksisterende knudepunkter, der understøtter de rekreative oplevelser

Lundeborg vurderes at have særlig potentiale som det primære ankomstpunkt for en ny rekreativ oplevelsesrute. Lundeborg udgør allerede en attraktion i sig selv som et betydeligt knudepunkt for områdets sejler- og kystturister, ligesom byen har et aktivt lokalsamfund.

Havneområdet kan bringes mere i spil som formidlingspunkt for områdets nære attraktioner og aktiviteter, og kan danne det centrale udgangspunkt for at udforske nærområdet. Her kan der også med fordel etableres servicefaciliteter som eksempelvis cykeludlejning, som giver bredere muligheder for at udforske området.

Hesselager vurderes ligeledes at have et uforløst potentiale som ankomstpunkt, idet byen indeholder basale faciliteter til servicering af områdets turister, men samtidig rummer muligheder for udvikling af den eksisterende bygningsmasse. En ny rekreativ rute bør i høj grad sammentænkes med byen, så der både sikres en formidlingsmæssig og fysisk sammenhæng mellem byen og en ny rute langs Stokkebæk. En styrket kobling mellem byen og Stokkebækruen vil ligeledes kunne give et betydeligt løft til byens bosætningskvaliteter, med styrkede rekreative kvaliteter.

Der bør etableres en række mindre støttepunkter langs den nye rekreative rute, der enten kan fungere som mindre pausesteder eller hvor der kan etableres mulighed for naturnær overnatning i eksempelvis primitive shelters. Støttepunkterne bør ligeledes have særlig fokus på at styrke formidlingen af områdets mange fund og fortidsminder, der især knytter sig til vikingetidens aktiviteter i området.

Shelters i Nationalpark Skjoldungernes Land, som i deres udformning drager inspiration fra vikingernes bådbyggeskik, hvilket formidler områdets særlige historie og giver mulighed for naturnærovernatning, NORRØN © Martin Kunzendorf

Vikingelegepladsen i Lundeborg er et eksempel på hvordan områdets histore kan forenes med leg. ©Naturlegepladser.dk

SKAB NYE OVERNATNINGSMULIGHEDER DER KAN FÅ GÆSTERNE TIL AT BLIVE LÆNGERE

Med en udvikling af områdets rekreative oplevelser og reason to go attraktioner kan der potentielt dannes grundlag for etablering af nye overnatningstilbud, som supplement og alternativ til områdets nuværende udbud af campingpladser og sommerhuse.

Med en udvikling af tiltag, der kan tiltrække et bredere segment til området kan der dannes grundlag for udvikling af nye kro- og hotelfaciliteter i eksisterende funktionstømte bygningsrammer, f.eks. i Hesselagers gamle hotel på Langgade eller lignende i Lundeborg. Der kan ligeledes ske en udvikling af nye private B&B's som supplement med overnatningstilbud i god kvalitet.

Der kan ligeledes være grundlag for udvikling af nye shelters eller glamping langs de rekreative ruter, som understøtter de naturnære oplevelser. Her kan den eksisterende shelterplads ved Klintholm Kalkgrave f.eks. udvikles med supplerende naturnære overnatningsmuligheder, mens der kan indtænkes nye glampingmuligheder i tilknytning til eksisterende campingpladser eller øvrige turismevirksomheder.

CASE: OPLEVELSESREJSE MELLEM DAMESTENEN OG KLINTHOLM KALKGRAVE

Damestenen er Danmarks største vandreblok og udgør en vigtig fortælling – både for lokalområdet og som turistattraktion – både på grund af dens imponerende størrelse, dens særlige geologiske historie som rest af et svensk grundfjeld og de myter og fortællinger, der knytter sig til den. Der ligger et stort, uforløst potentiale i at styrke formidlingen af Damestenen, hvilket kan ske gennem et landskabskunstnerisk værk, der indlejrer den geologiske tidsforståelse, det fysiske og det mytiske.

Der bør også undersøges, hvordan man kan forme og integrere støttefunktioner, herunder ly for regn, information og toilet ved ankomstpladsen til Damestenen som en arkitektonisk helhed, der kan medvirke til at løfte stedets status. I sammenhæng hermed kan indtænkes taktile former for formidling af den geologiske fortælling, f.eks. gennem installation af naturlige og diskrete legeelementer, så som trædesten, med reference til istiden.

Desuden vil det være afgørende, at passagen fra ankomstpladsen mod vandreblokken kan forstærke oplevelsen af stenens tilstedeværelse, beliggende som dalet ned fra himlen på åben mark. Derfor bør området rundt om vandreblokken renses mest muligt for unødige tekniske anlæg, skilte mv., og i stedet iscenesættes med en mere spektakulær tilgang, der kan vække nysgerrigheden og understrege stenens iboende kraft.

Øst for Damestenen findes Klintholm Kalkgrave, som er én af Geoparkens tre internationale geosites og rummer en enestående geologisk fortælling. Trods dette er kalkgravene i dag ikke en attraktion, som besøgende rejser langt for at opleve – blandt andet på grund af deres placering tæt på en affaldsplads, hvilket skaber en mindre attraktiv ankomst-situation og forstyrrer oplevelsen med tung transportkørsel.

Der findes dog et uudnyttet potentiale i at skabe en sammenhæng mellem Damestenen og Klintholm Kalkgrave. Begge steder har en unik geologi og rummer mulighed for at øge vores forståelse af geologiske tider og sammenhænge. Koblingen bør etableres via en fysisk stiforbindelse, hvor et par landskabsinstallationer placeres langs ruten som ledetråde til geologiens verden og måske endda som primitiv overnatningsmulighed. Der ligger også et stort potentiale i at stiforbindelsen går fra Damestenen og hele vejen til kysten.

Det bør undersøges, om der kan etableres en ankomstmulighed fra vandsiden, så kajakroere og andre sejlen de kan lægge til. Dermed ville man skabe et geologisk stiforløb, der strækker sig fra land til vand. Samlet set har ruten fra Damestenen til Klintholm Kalkgrave potentialet til at udvikle sig til en enestående geologisk destination, hvor natur, kunst og oplevelsesformidling smelter sammen i en helhedsoplevelse.

DAMESTENEN

Naturnær
overnatning

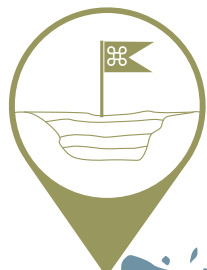
Installationer i land-
skabet til formidling

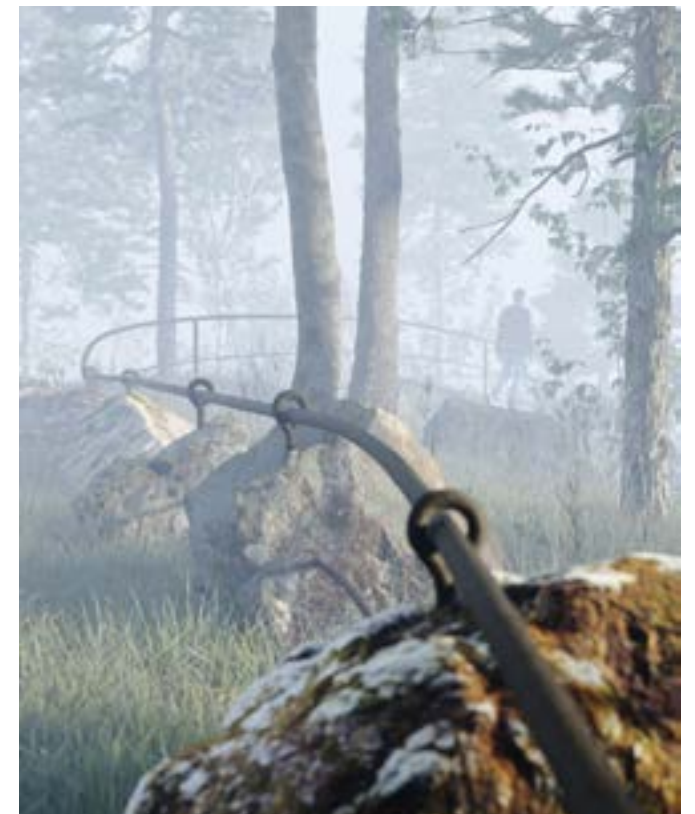
Opholdsmulig-
heder tilpasset i
landskabet

KLINTHOLM KALKGRAVE

Collage der viser en potentiel udvikling af ankomstområdet ved Damestenen. Illustration: Svendborg Kommune

'National Turistvej Ryfylke, Norge', BOGL
© BOGL

Collage der viser hvordan området omkring Damestenen kan udvikles, så det forstærker oplevelsen af stenen, som om den er dalet ned fra himlen. Illustration: Svendborg Kommune

ET SAMMENHÆNGENDE OG OPLEVELSESRIGT SYDLANGELAND

Sydlangeland rummer en lang række værdifulde geologiske elementer i form af hatbakker, høje klinter, nor og dødishuller, som alle er synlige spor fra landskabets komplekse dannelseshistorie ved isranden. Derudover bidrager områdets mange fortidsminder, sammen med de særlige herregårdslandskaber, til helt særlige kulturhistoriske oplevelser. Men der mangler generelt både forbindelser til og formidling af de mange oplevelsesmuligheder, som Sydlangeland rummer.

Potentialeplanen har fokus på at vise, hvordan Sydlangeland kan udvikle nye reason-to-go attraktioner, der formidler de unikke hatbakker og det internationalt anerkendt geosite, Ristinge Klint. Nye rekreative forbindelser skal skabe mere sammenhæng i oplevelsesmuligheder og formidling af de unikke geologiske landskaber. Sammen med nye varierede overnatningsmuligheder rummer Sydlangeland store potentialer for at tiltrække endnu flere gæster til området.

Målgruppe 2: De eksplorative gæster

Med et internationalt anerkendt geosite som Ristinge Klint er der et stort potentiale for at tiltrække de turister, som går efter enestående landskabsoplevelser og formidlingstilbud. Den internationale anerkendelse gør Ristinge Klint oplagt for både danske og udenlandske turister.

Målgruppe 4: Livsnyderne

Dark sky oplevelser i spektakulære arkitektoniske rammer kan gøre Sydlangeland relevant for turister fra livsnydersegmentet, som f.eks. vil kombinere oplevelsen med ophold på et af øens slotte.

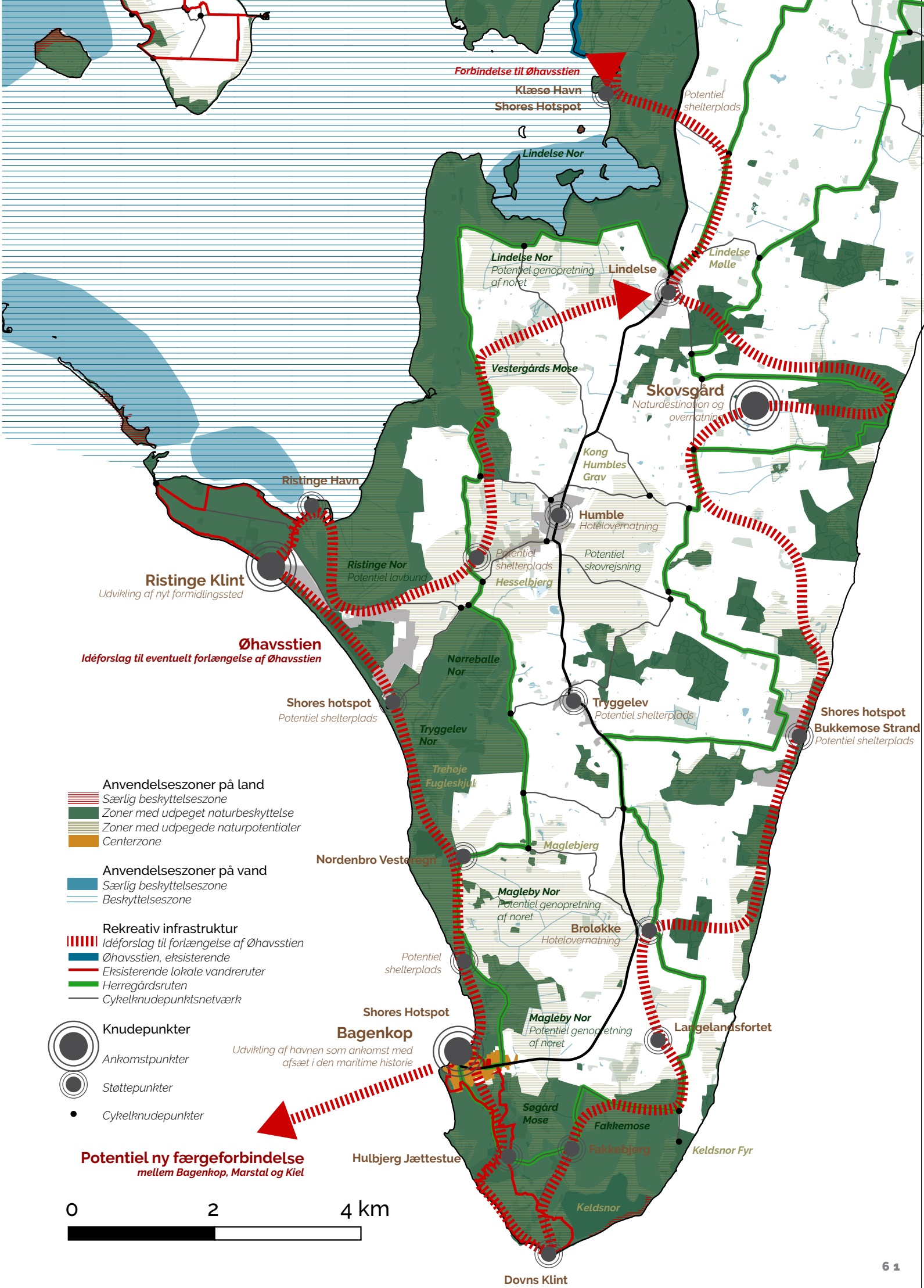
STYRK NATUREN SOM GRUNDLAG FOR ØGET NATURTURISME

Landskabet på Sydlangeland er særligt kendetegnet ved mange nor og dødishuller med søer og moser, der i 1800-tallet blev drænet og udnyttet til landbrugsdrift. Enkelte steder, eksempelvis ved Nørreballe Nor, er indvundne nor allerede genoprettet til nye naturområder, men Sydlangeland rummer fortsat store potentialer for naturgenopretning, der kan genskabe det oprindelige landskab.

Det gælder eksempelvis Magleby Nor, der oprindeligt strakte sig fra kysten ved Bagenkop og helt ind til Broløkke Gods i nordøst og Fakkebjerg i syd. Området kan potentielt bringes i spil som et stort naturgenopretningsprojekt, der kan skabe stor attraktionsværdi i området, og dermed være med til at styrke områdets turisme. Samtidig vil det vil øge områdets naturkvaliteter betydeligt og fremhæve landskabets geologiske oprindelse.

De mange hatbakker, der ligger fordelt i det langelandske landskab, udgør en helt unik oplevelsesværdi, der kun kan findes på Langeland. © Visit Langeland

FORLÆNG ØHAVSSTIEN TIL RISTINGE KLINT OG HATBAKKERNE I DET SYDLIGE LANGELAND

Øhavsstien ender i dag ved Lindelse Nor, syd for Rudkøbing, og hele Sydlangeland mangler således at blive forbundet som en del af den samlede vandrerute, der forbinder Langeland med resten af geoparken. Øhavsstien har et stærkt brand og vil med en udvidelse til Ristinge Klint og hatbakkerne være en oplagt mulighed for at tiltrække flere vandreturister fra både Danmark og Tyskland. Især tyske turister foretrækker certificerede oplevelser, og Ristinge Klint som internationalt anerkendt geosite vil have en stærk appel over for dette segment.

Øhavsstien kan desuden kobles til den del af ruten, der slutter ved Marstal på Ærø, hvorved der kan dannes en cirkulær forbindelse. Forbindelsen til Ærø kan eksempelvis være i form af sejlads i smukkejoller, der forener en rekreativ forbindelse mellem Langeland og Ærø med en kulturel oplevelse i de traditionelle, lavbundede smukkejoller, der er særlige for egnen. Potentialeplanen angiver en principiel linjeføring for en ny Øhavssti. Den endelige linjeføring skal fastlægges i tæt dialog med lodsejere, og bør ske i samspil med udvikling af nye naturområder.

Ristinge Klint
Foto: Mikkel Jézéquel

SKAB EN GOD ANKOMST TIL RISTINGE KLINT OG STYRK FORMIDLINGEN AF OMRÅDETS SÆRLIGE GEOLOGI

Ristinge Klint er én af geoparkens tre internationale geosites, og en af Langelands helt særlige attraktioner. Ankomsten til området fremstår dog uforløst og uden understøttende funktioner, der kan servicere gæsterne, og formidle oplevelsen af stedet.

Der vurderes at være et særligt potentiale for udvikling af en ny støttefunktion ved Klinten. I området kan der således skabes et nyt formidlingscenter, som kan blive samlingssted for både lokalbefolkningen og de mange gæster, der besøger området.

Udviklingen af et nyt formidlingscenter bør ske på baggrund af en samlet helhedsplan for området, der sikrer attraktive ankomstforhold for områdets gæster, ligesom der bør ske naturforbedrende tiltag af de omkringliggende udearealer, der kan styrke området som en samlet rekreativ oplevelse.

GENOPDAG SYDLANGELAND MED NYE REKREATIVE RUTER, DER OGSÅ SIKRER HENSYNET TIL DEN VÆRDIFULDE NATUR

Nye lokale vandre- og cykelruter kan skabe bedre tilgængelighed til Sydlangelands mange forskellige natur- og kulturoplevelser. De kan f.eks. planlægges som kortere loops på en ny forlænget Øhavssti, som kan give bedre adgang til at opleve det helt særlige hatbakke landskab, de høje klintekyster, genskabte nor, vilde heste, fortidsminder, godser og ikke mindst den maritime historie og tilknytningen til det omkringliggende farvand.

Med planlægning af nye ruter er der mulighed for at fordele gæsterne over et større område. Herved kan nye ruter også skabe alternativer til de mere sårbare naturområder, hvor besøgstallene i dag er høje, blandt andet ved Keldsnor Fyr. Planlægningen for nye ruter bør ske i synergi med planlægning for potentielle nye naturområder, så der sikres en god balance mellem områdets benyttelse og beskyttelse af fremtidig natur.

Udvikl støttepunkter der sikrer en god vandre- og cykeloplevelse

Ved at sikre, at nye rekreative ruter strækker sig forbi eksisterende støttefunktioner i form af spisesteder, overnat-

Besøgscenter ved Skamlingsbanken
PR foto: Kolding Kommune

HATBAKKE FORMIDLINGSCENTER - FORTÆLLINGEN OM ISTIDENS BAKKELANDSKAB

Langelands karakteristiske hatbakker udgør en af de mest markante geologiske formationer i Geoparken. De små, afrundede bakker strækker sig på rækker gennem landskabet som perler på en snor og fortæller en unik historie om istidens kræfter. Med etableringen af et nyt Hatbakke Center kan dette særlige landskab få en stærkere formidling, hvor besøgende kan opleve en hatbakke både udefra og indefra.

Det nye center kombinerer geologi, kulturhistorie og interaktive oplevelser, og vil give den besøgende et indblik i hatbakkernes dannelse og betydning.

Dette center vil manifestere sig i landskabet som en stilfærdig, men kraftfuld konstruktion, der skaber en forbindelse mellem undergrunden og himmelrummet.

ningssteder, mv., kan der sikres et alsidigt udbud, der kan danne grundlag for flerdagsoplevelser. Samtidig bør det undersøges, om der er behov for supplerende støttepunkter med funktioner som opholdsmuligheder, toiletfaciliteter, vandpost og primitive overnatningsmuligheder.

FORTSÆT UDVIKLINGEN AF BAGENKOP SOM ATTRAKTIVT ANKOMSTPUNKT FOR SYDLANGELAND

Bagenkop udgør et væsentligt knudepunkt for turismen på Sydlangeland. Området rummer potentiale som centerområde, der kobler nye rekreative aktiviteter inde i landet med de mange rekreative vandsportsaktiviteter, som findes eller som er under planlægning af SHORES Langeland.

Bagenkop bør således planlægges som et attraktivt ankomstpunkt, der både styrker turismen inde i landet og ude på vandet, ligesom det kan understøtte en bæredygtig udvikling af lokalområdet.

Bagenkop har særligt potentiale som ankomstpunkt for turister fra det tyske marked, der ankommer med egen lystbåd. Der har gennem flere år desuden været arbejdet for en ny sæsonbetonet, privat færgeforbindelse mellem Kiel, Marstal og Bagenkop, der kan potentielt kan være med til at tiltræk-

Kunsttårn ved Silkeborg Højskole

LINDELSE NOR FORMIDLINGSCENTER - FORTÆLLINGEN OM DET DRUKNEDE ISTIDSLANDSKAB

Lindelse Nor er et af de mest spektakulære eksempler på det oversvømmede istidslandskab i Geopark Det Sydfynske Øhav. Her, hvor en forhistorisk skov står på havbunden, og stenalderens bopladser ligger gemt under vandet, skal et nyt formidlingscenter skabe en dybere forståelse for områdets unikke natur- og kulturhistorie. Placeringen af centeret vil være tilbagetrukket fra vandet af hensyn til naturen, men med en panoramisk udsigt over noret. I udstillingen formidles hvordan Øhavet blev opslugt af havet og hvordan vikingerne brugte Lindelse Nor strategisk med sejlspærringer. Samtidig fortælles historien om planerne for en tre km lang dæmning, der kunne have ændret landskabet markant.

Formidling af områdets unikke natur

Lindelse Nor er et vigtigt yngle- og rasteområde for sjældne fugle. Fra udsigtsplatforme kan besøgende opleve det rige dyreliv, mens formidlingen understøttes af vandreruter og støttepunkter i landskabet.

ke flere tyske turister til Sydlangeland. Muligheden for etablering af denne færgeforbindelse bør følges.

Havnen udgør et særligt knudepunkt for området, ligesom der på havnen findes overnatningskapacitet i form af lystbådehavn, ferieboliger og kro. Der bør derfor være særligt fokus på at fremme wayfinding på havnen, så områdets gæster bliver naturligt guidet videre rundt på Sydlangeland, eller videre ud i geoparkens øvrige lokationer.

PLANLÆG FOR FIRE NYE FORMIDLINGSCENTRE, DER SÆTTER LANGELAND PÅ VERDENSKORTET

Fire nye formidlingscentre med arkitektonisk format skal være med til at fremhæve Sydlangelands unikke landskaber og være med til at tiltrække et bredere turistsegment, både fra ind- og udland.

Store arkitektoniske værker har vist sig at skabe turismemæssige nybrud, særligt i afsidesliggende områder, og kan således bidrage til at få markeret Langeland på verdenskortet.

De fire potentielle formidlingscentre er nærmere beskrevet nedenfor.

AI genereret visualisering, NORRØN

FRA ISTIDENS LANDSKAB TIL NATTEMØRKETS NAVIGATION

Centret vil formidle den geologiske fortælling om, hvordan istidens kræfter skabte hatbakkelandskabet, og samtidig åbne for en sanselig forståelse af mørket som et navigationsværktøj. Søfarere har gennem årtusinder brugt stjernehimlen som vejviser, og denne kobling mellem jordens urgamle landskab og menneskets retning mod stjernerne bliver et centralt tema.

En stærk fortælling løftet ind i international kaliber

For at forankre visionen i et stærkt brand, der taler til et bredt publikum, er centret blevet navngivet Beneath & Beyond. Dette navn understreger oplevelsen af at stå mellem undergrunden og universet, mellem fortid og fremtid, og løfter formidlingen ind i en international kontekst. Med sin unikke placering, stærke arkitektur og høje formidlingskvalitet kan Beneath & Beyond blive et fyrtårn for astroturisme og geologisk oplevelsesformidling – en destination, der tiltrækker både arkitekturinteresserede, naturnysgerrige og videnbegærlige turister fra hele verden.

Klintekyster og unikke udsigter på SPIDSEN AF ÆRØ

Ærø er generelt kendetegnet ved de vidtrækkende udsigter over det omkringliggende, åbne farvand, og med helt særlige muligheder for at opleve det sammenhængende øhav mod nordøst. Ærøs nordlige spids udgør i sig selv en særlig geologisk fortælling om det dynamiske kystlandskab. Men området rummer ligeledes flere muligheder for at skabe en sammenhængende oplevelse af lokale fortællinger i helt unikke landskabelige rammer.

Potentialeplanen har fokus på at gøre spidsen af Ærø mere tilgængelig og iscenesætte de kystnære oplevelser i arkitektonisk spændende rammer, som bygger videre på Ærøs autenticitet, med unikke oplevelser for både lokale, fritidsbeboere og turister.

Målgruppe 4: Livsnnyderne

Ærø tiltrækker mange turister, der sætter pris eksklusive oplevelser og gastronomi, ikke mindst i Ærøskøbing. Med nye spektakulære oplevelser og overnatningsmuligheder på nordspidsen af øen, er der potentiale for at tilbyde længere ophold på øen.

Målgruppe 3: Opladerne / slow living

Mange har et sommerhus eller en fleksbolig på Ærø, fordi de sætter pris på det rolige ø-liv og nærheden til vand og natur. Nye rekreative muligheder vil være endnu en bosætningsparameter, der kan bidrage til, at Ærø kan være et levedygtigt helårssamfund.

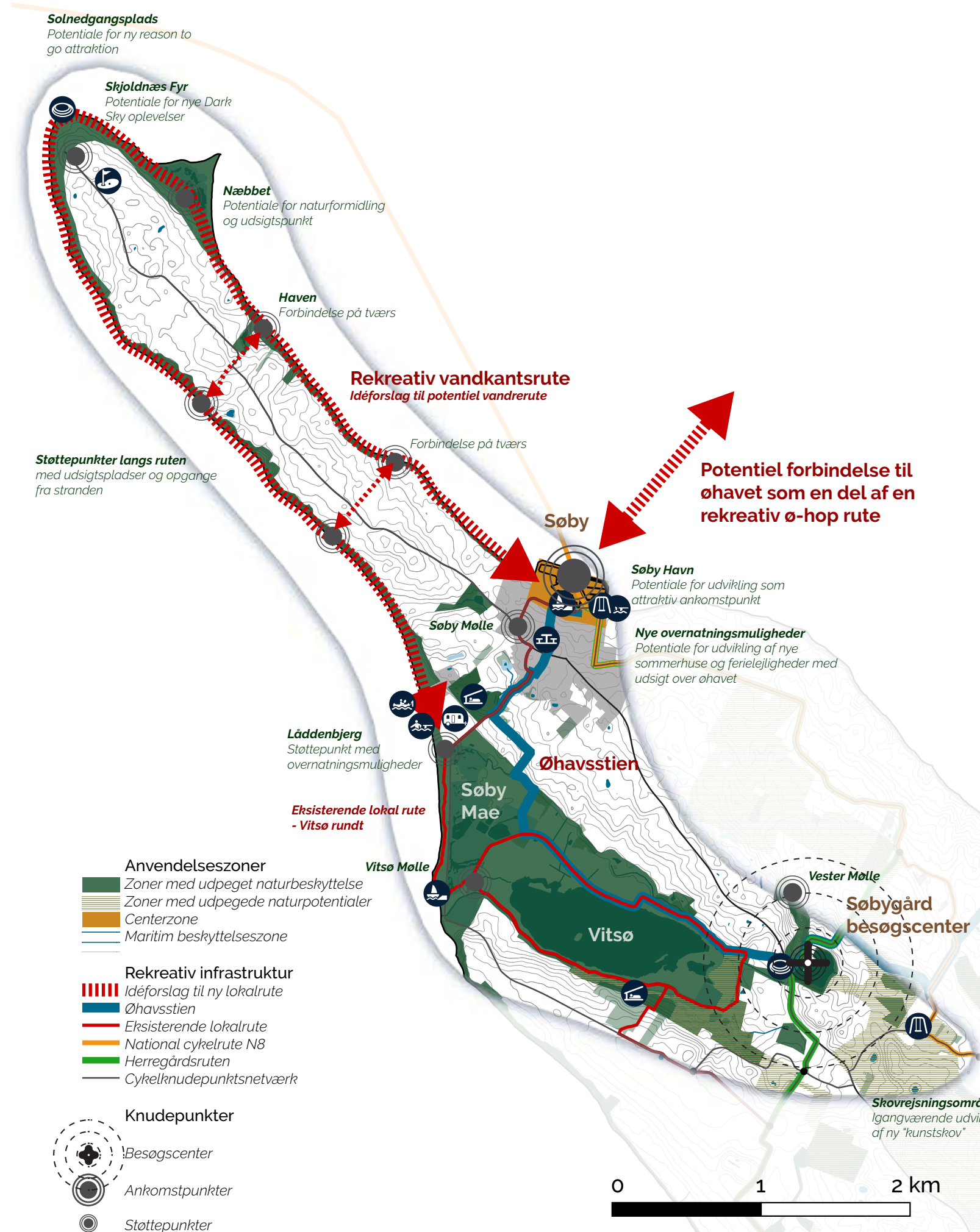
UDVIKL EN NY KYSTNÆR RUTE, DER FORBINDER NÆBBET OG SKJOLDNÆS FYR MED SØBY OG VITSØ

Ærøs nordvestlige spids rummer potentiale for at skabe en helt unik vandrerute for foden af de høje klintekyster, som alternativ til den eksisterende forbindelse langs Skjoldnæsvej.

Med en ny rekreativ rute kan der skabes en oplevelsesrig vandrerute ud til Ærøs spids, hvor Skjoldnæs fyr tilbyder en helt særlig oplevelse, med 360 graders udsigter over de omkringliggende, åbne vandflader, og med mulighed for at få det fulde overblik over Det Sydfynske Øhav.

Ruten kan starte på Søby Havn, hvor den kan kobles med Øhavsruten mellem Søby og Låddenbjerg, hvorved der kan

En ny vandkantsrute mellem Søby og Skjoldnæs Fyr kan være med til at tiltrække endnu flere gæster til området, og sætte fokus på den unikke oplevelse af Det Sydfynske Øhav, set fra toppen af fyret. Foto: © Freja Kock Christlieb

Fortællingerne om områdets tre møller, Vitsø Mølle, Søby Mølle og Vester Mølle, kan synliggøres ved en udvikling af den rekreative infrastruktur, ligesom en udvikling af de gamle møller kan bidrage til de rekreative oplevelser, blandt andet som udsigtspunkter til formidling af geoparken. Foto: Vester Mølle, © Freja Kock Christlieb

skabes en ca. 11 km sammenhængende rundtur. Langs ruten kan der etableres tværgående forbindelser, der giver mulighed for at afkorte ruten, og derved appellere til en bredere målgruppe. Det kan eksempelvis være med Haven, men kan ligeledes etableres andre steder langs ruten.

Ruten kan kobles med den eksisterende rute omkring Vitsø og Søbygård, hvor besøgscentret udgør et væsentlig knudepunkt.

Rekreative støttepunkter med fokus på formidling som attraktion for historiske rejser

Langs ruten kan der etableres rekreative støttepunkter, der formidler den lokale geologi, natur og kulturhistoriske fortællinger i de helt særlige landskabelige rammer.

Områdets historiske møller, Vitsø Mølle, Søby Mølle og Vester Mølle, bør indgå som kulturhistoriske støttepunkter langs den rekreative rute. Med en renovering/udvikling af møllerne kan disse i højere grad indgå som betydningsfulde formidlingspunkter, med mulighed for at opleve de vidtrækkende udsigter over geoparken, set oppe fra møllerne. Møllerne er blandt andet med til at formidle den kulturbetingede udnyttelse af Vitsø Nor, der i dag er genoprettet til natur.

Archimedes snegl er en del af Vitsø mølle, og har været anvendt til afvanding af noret. I dag udgør det en vigtig kulturhistorisk fortælling i landskabet, der formidler områdets tidligere udnyttelse som inddæmmede nor.

Området rummer ligeledes kulturhistoriske fortællinger, der strækker sig tilbage til Vikingetiden, hvor Ærø var hjemsted for søfart, landbrug og handel.

Området rummer et helt særligt potentiale for formidling af vikingernes historiske aktiviteter på Ærø. Et potentiale der blandt andet kan indfries ved formidlingsskilte, app-baserede guides samt guidede ture i området. Der kan ligeledes implementeres visuelle elementer i landskabet, der synliggør områdets kulturhistorie, eksempelvis i form af landart elementer.

Implementering af wayfinding elementer sikrer genkendelighed og visuel sammenhæng langs ruten

Støttepunkterne bør tage udgangspunkt i wayfindingelementerne, som kan danne ramme om særlige udsigter, skabe ophold på ruten, samt formidle de lokale fortællinger. Herved kan der ligeledes sikres en genkendelighed langs den rekreative infrastruktur.

Den genkendelige geopark bænk kan med fodel indgå som et element i de rekreative støttepunkter, hvor den både kan fungere som opholdsplads langs ruten, og sikre genkendelighed og visuel sammenhæng. Illustration. NORRØN

Egebjerg Mølle er et godt eksempel på, hvordan en historisk mølle kan transformeres til et nyt formidlingssted og støttepunkt til den rekreative infrastruktur. Foto: Praksis © Justine Bell

Solnedgangspladsen ved Skjoldnæs Fyr © NORRØN & Niras (delvist AI-genereret)

UDNYT RAMMERNE OMKRING SKJOLDNÆS FYR SOM NY ATTRAKTION

Skjoldnæs Fyr og Ærø Golfklub danner en enestående ramme for en ny, samlet oplevelse, hvor udsigterne, den afsondrede beliggenhed og muligheden for at opleve "dark sky" bliver centrale attraktioner. Området rummer potentiale for eksklusive overnatningsmuligheder, bl.a. i det gamle observatorium, der kan skabe unikke naturoplevelser. Samtidig bør mulighederne for et spisested ved golfklubben undersøges, så både golfspillere og besøgende kan nyde et måltid i spektakulære omgivelser. Samspelet mellem fyrtårnet, golfklubben og potentielle kommercielle oplevelser kan styrke området som en eksklusiv destination, der tiltrækker nye målgrupper.

Det gamle observatorium ved Skjoldnæs Fyr

Case: Solnedgangsplads ved Skjoldnæs Fyr - En ny destination for Ærø og Øhavet

På spidsen af Ærø, hvor hav og himmel mødes, kan en ny solnedgangsplads blive et samlingspunkt for både lokale og turister. Med enkle, men stemningsfulde arkitektoniske greb kan pladsen indbyde til samvær, refleksion og fælles oplevelser. Ærø Efterskole, folkeskoler, foreninger og besøgende kan samles her for at opleve det langsomme skift fra dag til nat. Solnedgangspladsen kan også tiltrække naturelskere, fotografer og rejsende, der søger unikke oplevelser i Øhavet. Med en velkomst, der afspejler Ærøs gæstfrihed, kan stedet blive en markant destination, hvor det lokale møder det globale.

Reversibel og nænsom integration i kystlandskabet

Pladsens placering i det sårbare kystlandskab kræver en skånsom tilgang, hvor lette, reversible konstruktioner sikrer, at naturen forbliver intakt. Designet skal forstærke landskabets storhed uden at dominere det, og materialer skal patinere smukt i samspil med omgivelserne. Solnedgangspladsen kan udvikles som en visuel og oplevelsesmæssig attraktion, der sammen med Skjoldnæs Fyr og Ærø Golfklub skaber en stærk synergi og tiltrækker både lokale og turister.

SKAB GRUNDLAG FOR EN SAMLET UDVIKLING AF SØBY SOM CENTEROMRÅDE

Søby bør generelt udvikles som centralt knudepunkt for områdets rekreative aktiviteter. Områdets rekreative oplevelser starter ofte ved ankomsten med færgen i Søby, og førstehåndssindtrykket samt koblingen til det omkringliggende område er derfor væsentligt for at skabe en god samlet oplevelse.

Der vurderes generelt at være potentiale for en samlet byfornyelsesindsats i Søby, som kan danne rammer for en positiv udvikling. Her kan der være fokus på at udvikle havneområdet, se den i højere grad fremstår imødekommende for områdets gæster, og tilbyder faciliteter der understøtter en rekreativ oplevelse. Dette vil være fint i tråd med de byrumsindsatser der allerede er i gang i Søby, eksempelvis ved gadekæret.

Mulighederne for udvikling af nye overnatningsfaciliteter bør ligeledes undersøges, eksempelvis i form af nye ferielejligheder, med udsigt til kysten. Det kan eksempelvis være en udvikling af området ved den gamle skole, hvorfra der er gode udsigtsmuligheder.

Indtænk Søby som en del af en rekreativ ø-hop rute

Søby Havn skaber i dag ikke direkte forbindelse til Det Sydfynske Øhav, men med en potentiel ny øhop-rute mellem de mange småøer, er potentiale for at styrke adgangen til småøerne fra Ærøs nordlige spids.

Søby Havn kan således indtænkes som en ny adgang til øhavet for en potentiel fodgænger- og cykelfærge, som beskrevet under potentialeplanen for småøerne.

Case: Styrk Søby Havn som attraktiv ankomst og som "port" til øhavet

Søby Havn udgør et vigtigt ankomstpunkt til Ærø og er derfor en oplagt mulighed for at skabe en stærk førsteoplevelse for besøgende. Det er essentielt, at besøgende ledes godt videre ud på øen fra havnen som er bindeledet til resten af øhavet. Ærøs rekreative muligheder, herunder natur-skønne ruter og lokale attraktioner, bør formidles allerede på havnen – måske endda allerede ombord på færgen.

For at skabe inviterende fysiske rammer på havnen kan et stort Øhavsrelief placeres som et centralt element på havnen. Ved Øhavsreliefet kan besøgende tage ophold og orientere sig efter ankomst med færgen, hvor børn kan lege og hoppe rundt på reliefet og omkransende natursten. Infoskilt og pejeskilt viser vej og guider gæster videre på deres rejse rundt på øen.

Øhavsreliefet ved Søby Havn © NORRØN & Niras

SEKTION 3

FRA PLAN TIL REALISERING

FORANKRING OG ORGANISERING

En lokal, inddragende udviklingsproces skal give mulighed for, at udviklingen af aktiviteter, turismeprodukter og fysiske tiltag gennem potentialeplanerne også er til gavn for lokalsamfundets udvikling.

ORGANSERING

I det videre forløb vil planens indsatser blive forankret hos projektets parter, der hver vil have forskellige roller og ansvar:

Geopark Det Sydfynske Øhav

- Vedtagelse af den strategisk-fysiske udviklingsplan i Geoparkens bestyrelse
- Forankring i organisationen og hos partnerkredsen
- Fastlæggelse af koncept for wayfinding
- Facilitering af lokale udviklingsprocesser for de seks potentialeplaner (tovholder)
- Ansøgninger om fondsmidler til wayfindingelementer

Kommunerne:

- Politisk vedtagelse af den strategisk-fysiske udviklingsplan
- Plangrundlag, herunder revision af kommuneplan
- Koordinering med andre tværgående kommunale indsatser
- Bidrage til lokale udviklingsprocesser for de seks potentialeplaner
- Bidrage til ansøgning om tilladelser og dispensationer
- Koordinere planens indsatser med øvrige nationale indsatser (f.eks. Danmarks Naturstier, Danmarks Rekreative Cykelnet og Grøn Trepert)

Destination Fyn:

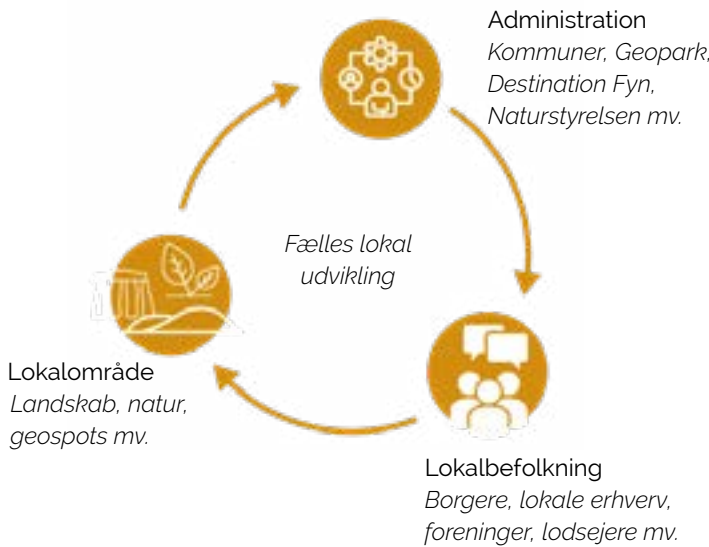
- Bidrage med turismefaglige input i de lokale udviklingsprocesser
- Udvikling af fælles digital wayfinding

Naturstyrelsen

- Indgå dialog om anvendelse af statens arealer
- Følge lokale udviklingsprocesser, hvor det er relevant

Lokalsamfund og private aktører

- Deltage i lokale udviklingsprocesser
- Deltage i etablering af nye tiltag
- Evt. indgå i tværsektorielle driftsformer
- Evt. udarbejde business case
- Evt. ansøgning om tilladelser og dispensationer til lokale tiltag

LOKALE UDVIKLINGSFORLØB

Forankringen af de seks potentialeplaner i de omkringliggende lokalsamfund er en forudsætning for, at der kan skabes bred opbakning og medvirken til planernes udførelse.

Derfor vil de seks potentialeplaner blive realiseret gennem lokale udviklingsprocesser faciliteret af Geoparksekretariatet i samarbejde med de fire kommuner.

Implementering af SFU'en kommer til at foregå i et samarbejde efter de almindelige arbejdsgange og processer - kommunerne, interessentorganisationer og lodsejere imellem.

DREJEBOG

Drejebogen på næste side skal ses som en ramme, der kan klæde projektets parter på til at igangsætte lokale udviklingsforløb for de seks potentialeplaner i et koordineret samarbejde mellem lokalbefolkning og administrative organisationer og med respekt for lokalområdets grundfortælling.

DREJEBOG FOR LOKALE UDVIKLINGSFORLØB

FORMÅL OG RAMMESÆTNING

Start med at fastlægge rammerne om den lokale udviklingsproces for potentialeplanen, så det er klart for alle, hvad formålet er, og hvordan processen forløber. Spørgsmål, der kan hjælpe på vej:

- Hvad er målet med det lokale udviklingsforløb?
- Hvem står som afsender og facilitator?
- Hvad er der mandat til at sætte i gang?
- Hvad er der midler til?
- Hvem varetager kommunikationen?

HVEM SKAL VÆRE MED?

Når det er aftalt, hvad formål og rammer om processen er, skal I beslutte, hvem der skal involveres, hvorfor og hvad deltagerne har indflydelse på. Overvej f.eks.:

- Hvilke lokalsamfund kan have glæde af potentialeplanen?
- Hvilke kommercielle aktører kan have en interesse i at planen realiseres?
- Hvilke lodsejere kan der skabes samarbejder med?
- Hvilke kommunale repræsentanter kan bidrage til at sikre den politiske forankring?

VÆR ÅBEN FOR JUSTERINGER

I en lokal udviklingsproces vil der komme nye synpunkter og ønsker, som måske kan realiseres gennem potentialeplanen, eller som lægger op til at genoverveje dele af potentialeplanens elementer. Vær åben over for justeringer undervejs, men fastlæg fra begyndelsen:

- Hvilke dele af potentialeplanen er ikke til diskussion?
- Hvilke dele kan i højere grad påvirkes gennem processen?

AFTAL INDDRAGELSESAKTIVITETER

Aftal hvilke aktiviteter, I vil sætte i gang for bedst muligt at opfylde målet med det lokale udviklingsforløb og motivere deltagerne til at være med i processen. Overvej f.eks.:

- Informationsmøde, der fortæller om baggrunden for forløbet og introducerer til den lokale udviklingsproces
- Workshop, der inviterer til samskabelse ud fra kortmateriale og inspirationsoplæg
- Fælles vandring, der inviterer til dialog om et områdes karakter og mulige anvendelser i et fremtidigt perspektiv
- Digital inddragelse via f.eks. sociale medier eller geoparkens egen platform

PRIORITÉR INDSATSER OG LÆG EN FÆLLES HANDLEPLAN

Overvej hvilke bidrag, der er kommet i løbet af processen, som har indflydelse på potentialeplanens indhold og realisering.

- Skærp den fælles fortælling om den forandring, der skal sættes i gang
- Vælg de indsatser, der skaber begejstring hos lokalsamfund og kommercielle aktører
- Fravælg indsatser, der ikke kan skabes opbakning til
- Læg en handleplan for realisering
- Overvej om det kræver en politisk orientering eller godkendelse af det videre forløb

RÆKKEFØLGEPLAN OG ÅBNINGSGREB

Rækkefølgeplanen på næste side viser et forslag til, hvordan den strategiske-fysiske udviklingsplan kan realiseres over en 10-årig periode med indsatser på kort, mellem og lang sigt. Rækkefølgeplanen er foreløbig og kan justeres efter behov.

Forankring og organisering

På kort sigt skal planen forankres hos Geoparksekretariatet og de fire kommuner med en politisk godkendelse. Det anbefales at nedsætte en arbejds- eller projektgruppe, som har ansvaret for implementeringsarbejdet.

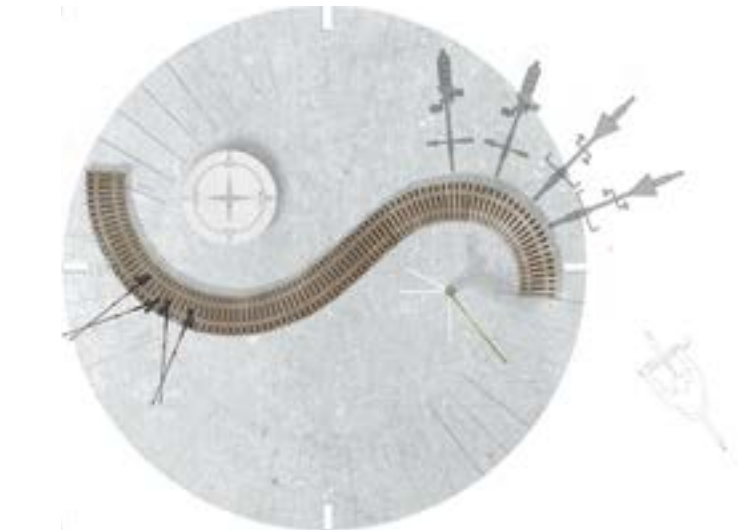
Hernæst skal arbejdet med de seks lokale udviklingsforløb aftales, prioriteres og koordineres jf. drejebogen. En hjælp til at prioritere projekterne kan være at vurdere forskellige parametre for realiserbarhed:

- Hvem er aktørerne? Kommunale, private, ukendt?
- Er der lokal opbakning/efterspørgsel/modstand?
- Hvilken økonomi kræver det?
- Er der aktuelle finansieringsmuligheder? Mulighed for statslige midler, medfinansiering, puljemidler etc.?
- Er der et plangrundlag, der muliggør indsatsen? Eller er der evt. planmæssige forhold, der besværliggør realisering (strandbeskyttelse mv.)?
- Er de rette ressourcer tilgængelige blandt aktørerne (herunder kommunerne)?
- Hvad er tidsperspektivet?
- Hvad er oplevelsesværdien (høj/lav)? Er det noget geoparken kan brande sig på?
- Er der afledte kommercielle effekter?

Åbningsgreb

Som det første skridt i udmøntningen af SFU'en skal det gennemgående wayfindingkoncept igangsættes. Åbningsgrebet består af en afprøvning af designelementerne, som har til formål at styrke formidlingen af den samlede fortælling og genkendelighed på tværs af Geoparken og de fire kommuner.

Wayfindingelementerne afprøves indledningsvist på Geoparkens fire besøgscentre, samt på følgende ankomstpunkter:

- Avernakø Havn
- Korinth Station
- Lundeborg Havn
- Damestenen
- Søby Havn
- Bagenkop Havn

Designelementerne skal styrke velkomsten til Geoparken, f.eks. med skiltning, geoparkbænk og/eller relief, og pege den besøgende videre til flere oplevelser.

Wayfindingelementerne afprøves også i forbindelse med etablering af Det Rekreative Cykelnetværk i Geoparken, herunder ved infopunkter og outdoor knudepunkter - som f.eks. ved Trailcenter Svendborg ved Christiansminde.

Afprøvningen af designelementer skal indeholde udvikling af prototyper og bidrage til at færdiggøre wayfindingkonceptet, så det kan implementeres i forbindelse med planens øvrige tiltag.

Lokale udviklingsforløb

På mellemlangt sigt er der lagt op til at igangsætte lokale udviklingsforløb for de seks potentialeplaner. Disse indeholder både en tilrettelagt borger-, aktør- og lodsejerinddragelse samt de nødvendige proces- og planlægningsmæssige tiltag, det kræves for at etablere nye rekreative faciliteter.

I rækkefølgeplanen er der lagt op til at realisere nye ruter og støttepunkter på mellemlangt sigt og større (kommercielle) tiltag på langt sigt, da disse ofte er mere tidskrævende og kræver større finansiering.

Sammentænk lokale investeringer med nationale indsatser

Det anbefales at overveje, om der er mulighed for at sammentænke lokale investeringer med nationale indsatser. Det kunne f.eks. omhandle:

Danmarks Rekreative Cykelnet er en national indsats, som formidler rekreative cykelruter og -knudepunkter i hele landet. Med 30 mio. kr. i støtte fra Nordea-fonden skal cykelnettet implementeres på Fyn og Øerne. Dette betyder blandt andet skiltning af cykelvenlige strækninger samt etablering af fem outdoorpavilloner og fire outdoor gateways, der skal give mulighed for oplevelser og ophold.

Derudover skal der etableres et antal infopunkter med oversigtskort, information om stedet og de lokale historier. I tilknytning til disse punkter kan der f.eks. også etableres elementer fra wayfinding konceptet, f.eks. en bænk eller et bord med kompas.

Danmark Naturstier er en national indsats, som vil gøre det lettere at komme ud i naturen. Der skal skabes nye ruter og bedre forbindelser mellem eksisterende ruter. Følg med på www.danmarksnaturstier.dk, hvor der i løbet af 2025-2026 vil komme information om, hvordan både frivillige og professionelle parter kan søge om at blive optaget som Danmarks Natursti og ansøge om midler til at etablere eventuelle nye delstrækninger.

De lokale grønne treparter får til opgave at skabe mere natur. Der er endnu ikke givet konkrete anvisninger på, hvordan de lokale treparter udrulles, men der vil følge både offentlige og private investeringer med. Tænk natur og friluftsliv ind fra start, og brug potentialeplanerne som afsæt for den lokale dialog.

RÆKKEFØLGEPLAN

Proces og planlægning

Fysisk tiltag

På kort sigt (1-2 år):
FORANKRING OG ÅBNINGSGREB

På mellem sigt (3-6 år)
LOKALE UDVIKLINGSFORLØB

På lang sigt (6-10 år):
SIGNATURPROJEKTER

Ny rekreativ rute langs DEN SYDFYN-SKE HØJDERYG

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Ankomstpunkt Korinth Station

Ny vandre- og cykelrute langs højderyggen
 Nye lokale loops

Udsigtspunkter med wayfindingelementer

Vandets veje ved SVENDBORG SUND

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Nye stiforbindelser til skovrejsningsområde

Trailcenter ved Christiansminde
 Øget tilgængelighed til naturen for flere målgrupper

Nyt naturlaboratorium ved Naturskolen
 Nye bynære naturområder

En oplevelse gennem tiderne i GUDMEKON-GENS LAND

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Ankomstpunkter Lundeborg og Hesselager

Stokkebæktruten
 Støttestpunkt v. Damestenen

Landart forbindelse Damestenen til Klintholm Kalkgrave
 Kommercielle overnatningsmuligheder

Et sammenhængende og oplevelsesrigt SYDLANGELAND

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Forlængelse af Øhavsstien

Udvikling af støttestpunkter
 Udviklingsplan for Bagenkop

Naturgenopretningsprojekter
 Planlægning for nye besøgscentre

Klintekyster og unikke udsigter på SPIDSEN AF ÆRØ

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Solnedgangsplads ved Skjoldnæs Fyr

Ny kystnær vandrerute på "Næbbet"
 Udviklingsplan for Søby Havn

Kommerciel overnatning i det gamle observatorium
 Ferielejligheder og sommerhuse ved Søby

Nye forbindelser og stille naturoplevelser i DET SYDFYNSKE ØHAV

Igangsætte proces for lokalt udviklingsforløb

Borger- aktør- og lodsejerdialog
 Udviklingsplan for små- øerne som ankomstpunkter i en øhoprute

Ny kommerciel øhoprute
 Omdannelse af f.eks. Avernakø Havn

Naturgenopretningsprojekter
 Etablering af naturnær overnatning

DE LOKALE FORTÆLLINGER

DEN FÆLLES FORTÆLLING

ORGANISATORISK

Færdiggøre wayfindingkoncept, herunder afprøvning ifm::

- Korinth Station
- Avernakø Havn
- Lundeborg og Damestenen
- Søby Havn
- Det Rekreative Cykelnetværk

Styrket formidling og etablering af wayfinding elementer på geoparkens besøgscentre:

- Søbygård, Ærø
- Svendborg Geohavnepark
- Den Grønne Formidlingshave, Rudkøbing
- Øhavsmuseet Faaborg

Godkendelse af SFU'en

Etablering af arbejds-/projektgruppe for implementering af SFU'en

Aftale finansiering af de lokale udviklingsforløb om de 6 potentialeplaner

Sammentænke tiltag med nationale og regionale indsatser

Funding til wayfinding og formidling- tiltag på besøgscentre

Dialog og information til lokalsam- fund om SFU'ens tiltag

Styrket mobilitet omkring besøgs- centrene, herunder udvikling og implementering af geopark-elcykler

Dialog med investorer om kommercielle over- natningskapaciteter

Engagere partnerskabsnetværk i at udvikle kommercielle tiltag på baggrund af nye ruter og støttestpunkter

Midtvejsevaluering og justering af indsatser

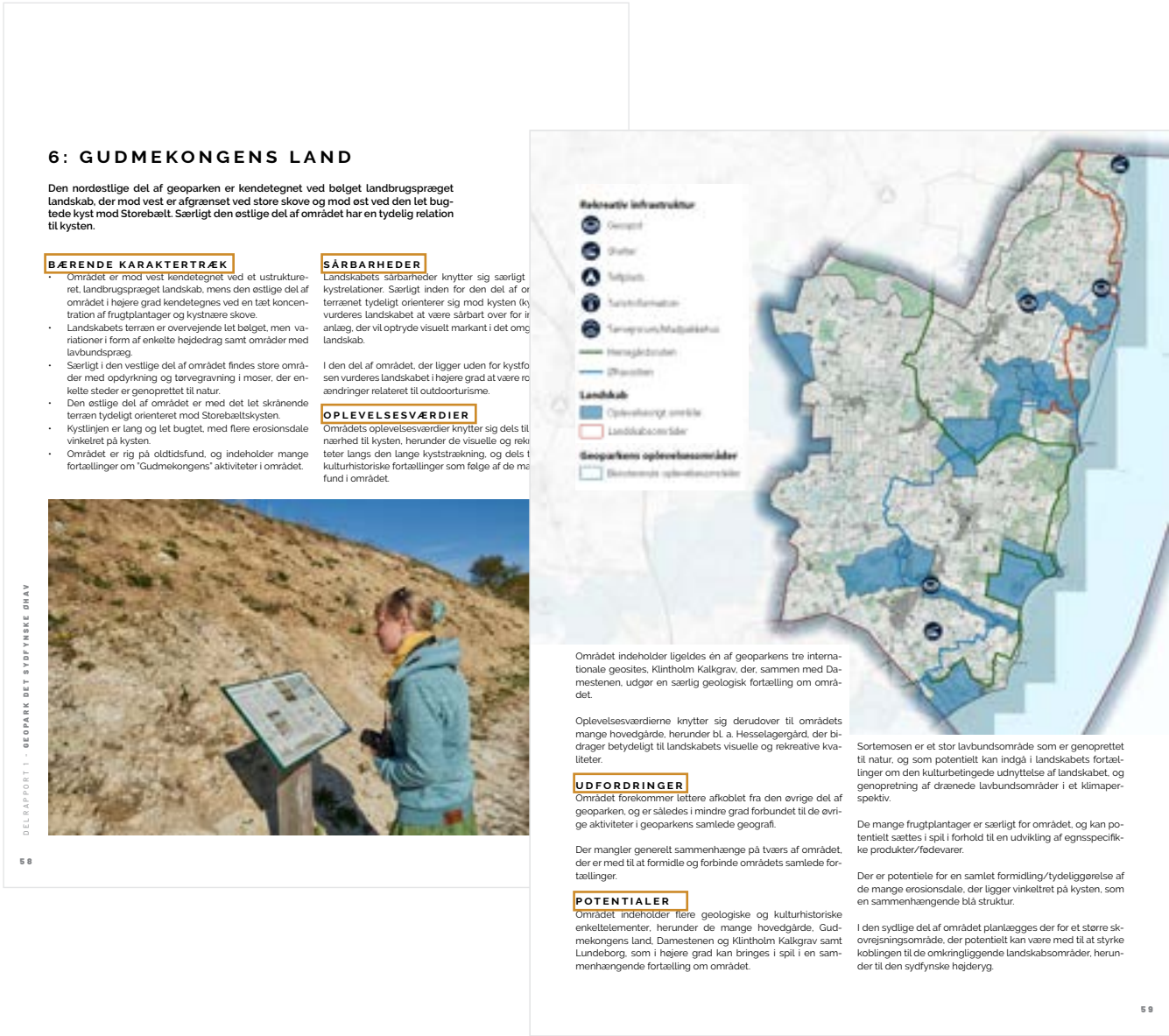
Evaluere tiltag og sikre varige effekter

VÆRKTØJER

SÅDAN ANVENDES SFU'ENS BAGGRUNDSANALYSER I DET VIDERE ARBEJDE

Brug landskabsanalysen i Delrapport 1 til:

- At forstå og formidle områdets bærende karaktertræk og oplevelsesværdier og hvordan de kan fremhæves
- At forstå og formidle områdets sårbarheder, og hvordan der passes bedst muligt på landskabet
- At få inspiration til, hvordan områdets potentialer kan udvikles med afsæt i de eksisterende kvaliteter

Brug SFU'ens målgruppeoversigt til:

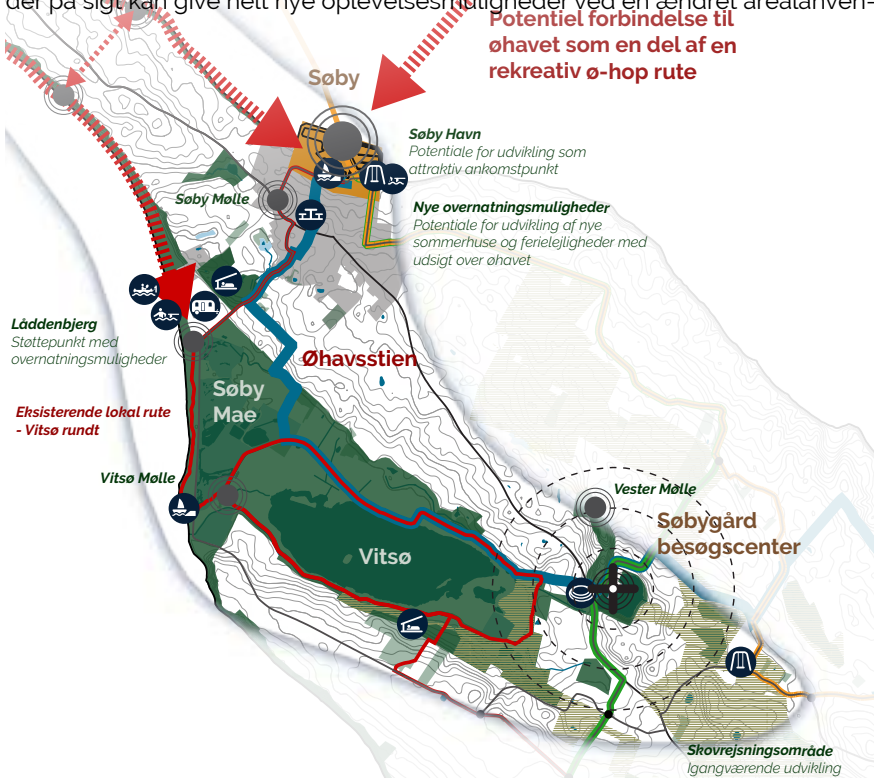
- At forstå hvordan potentialeplanens indsatser bedst udfoldes i forhold til målgruppernes præferencer
- At få inspiration til nye oplevelsesprodukter, der kan gøre området stærkere i en kommerciel kontekst

- At forstå mulige synergier mellem lokalbefolkningens fritidsliv og turisternes brug af rekreative faciliteter

Brug anvendelseszonerne til:

- At facilitere en fagligt funderet dialog om, hvilke aktiviteter og faciliteter, der egner sig på hvilke steder
- At pege på behovet for både indsatser, der skaber mere natur, og indsatser, der kan have et større fysisk aftryk
- At tænke nyt og inkludere landskaber, der på sigt kan give helt nye oplevelsesmuligheder ved en ændret arealanvendelse

GEO PARK
DET SYDFYNKE ØHAV